

LEIDEN

Stad van ontdekkingen

Toeristische informatie
2008/2009

DE SMAAKMAKERS

*de beste restaurants &
eetcafés op een rijtje*

LEIDEN SIGHTSEEING

Kom wandelen, fietsen en varen!

BEZOEK DE SCHATKAMERS

van kennis en cultuur

English pages 58-59

Deutsche Seiten 60-61

*Waar de rijnen samenstromen
Werd een trotse Burcht gebouwd
Teken van wat eens zou komen
Stad van Glorie nieuw en oud
(Uit het Leidse Volkslied)*

LEIDEN. Stad van ontdekkingen

Op een van oudsher belangrijk knooppunt van weg en water ligt een stad die u zal betoveren: Leiden. De stad is bekend om haar hofjes, haar universiteit, haar musea en haar roemrijke geschiedenis. De plaats, waar Rembrandt het levenslicht zag en die veel andere belangrijke schilders inspireerde, ademt de sfeer van de Gouden Eeuw.

Maar ook na die tijd bleef Leiden een aantrekkelijke verblijfplaats voor wetenschappers, kunstenaars en industrie.

De grachten, de monumentale panden, de steegjes, de schatkamers van kennis en cultuur, en de wetenschap; Leiden is een bezoek meer dan waard.

Deze brochure neemt u mee langs Leidse bezienswaardigheden, bijzondere winkels in de binnenstad, musea, universiteit, hotels, restaurants.

Het is een uitnodiging aan u om Leiden te komen bezoeken.

En uw (klein)kinderen zijn natuurlijk ook van harte welkom!

Kijk voor Fun for Kids maar eens op pagina 56 en 57.

Ervaar wat bezoekers en bewoners van onze stad al eeuwenlang weten: Leiden. Stad van ontdekkingen.

For our English speaking guests: you will find a summary on pages 58-59.

Für unsere deutschen Gäste: Sie finden eine Zusammenfassung auf Seiten 60-61.

P.S. In de index achterin deze brochure vindt u adressen en websites voor meer informatie.

5 De geschiedenis van Leiden

De geschiedenis van de stad gaat ver terug. Omstreeks 1200 had de nederzetting zich zodanig ontwikkeld dat de graaf van Holland de inwoners stadsrechten gaf; de stad Leiden was geboren.

8 Monumenten in Leiden

Leiden telt ruim 2700 monumenten. Van hofjes tot molens en van kerken tot stadspoorten.

12 Wandelen in Leiden

Leiden heeft een compacte en overzichtelijke binnenstad en is zeer geschikt om op eigen houtje te bezichtigen. Natuurlijk kan het ook onder leiding van een gids!

16 De musea van Leiden

Geen andere stad in Nederland heeft zoveel fantastische musea op loopafstand van elkaar.

24 Universiteit Leiden

De sfeer in Leiden is mede dankzij de Leidse student jong, levendig, creatief en gezellig. Al meer dan 430 jaar!

28 Varen in Leiden

Leiden heeft, na Amsterdam, het meeste water binnen haar poorten stromen. Leiden laat zich vanaf het water goed bekijken.

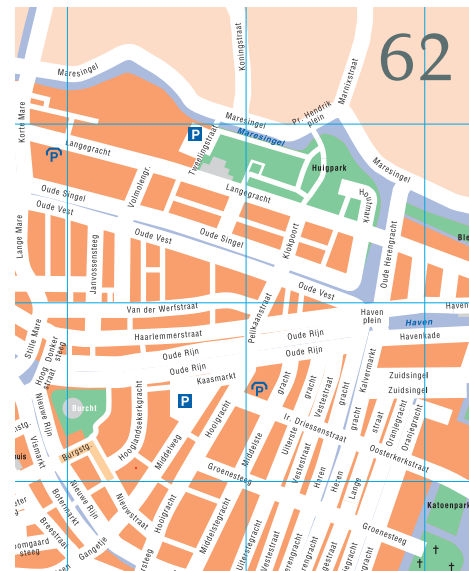
30 Hotels in Leiden

Om Leiden echt te leren kennen, moet u eigenlijk langer dan één dagje blijven. Leiden heeft een keur aan hotels voor iedere beurs.

36 Eten in Leiden

Alle denkbare keukens zijn vertegenwoordigd en in iedere prijsklasse is er wel wat te vinden. Ook voor een lunch of een borrel heeft Leiden genoeg te bieden.

LEIDEN.
Stad van ontdekkingen

44 **Uitgaan in Leiden**
Leiden is een levendige stad met een rijk aanbod aan feesten, festivals en voorstellingen.

48 **Shoppen in Leiden**
Het zijn juist die speciaalzaakjes in kleine straatjes en steegjes in het historische centrum die het shoppen zo leuk maken.

54 **Omgeving Leiden**
Leiden heeft ook in de directe omgeving voldoende bezienswaardigheden en ontspanningsmogelijkheden te bieden.

56 **Leiden; Fun for Kids!**
Een bezoek aan een stad saai? Niet als je naar Leiden komt! Je hoeft je geen seconde te vervelen. Lees maar eens wat er allemaal te doen en te zien is.

58 **Leiden. Key to Discovery**
English summary 🇬🇧

60 **Leiden. Stadt der Entdeckungen**
Deutsche Zusammenfassung 🇩🇪

62 **Bereikbaarheid Leiden**
Plattegrond

63 **Index**
Adressen & informatie

Topstukken uit de musea van Leiden 20

De geschiedenis van Leiden

HET ONTSTAAN VAN DE STAD

De geschiedenis van de stad gaat ver terug; al ver voor onze jaartelling woonden mensen aan de oevers van de Rijn. Omstreeks 1200 had de nederzetting zich zodanig ontwikkeld dat de graaf van Holland de inwoners stadsrechten gaf; de stad Leiden was geboren.

Aan het eind van de vijftiende eeuw was Leiden de grootste stad van het graafschap Holland. Dit was voor een groot deel te danken aan de internationale lakenindustrie. De voorspoed die Leiden in die tijd doormaakte, weerspiegelt zich in bouwwerken als de Hooglandse Kerk en de Pieterskerk. Vanaf de zestiende eeuw keerde het economisch tij. Het was de tijd van de Hervorming en protestantse stromingen werden fel vervolgd.

Leiden sloot zich in 1572 aan bij de Nederlandse opstand tegen de Spaanse overheersing en werd door de Spanjaarden belegerd.

De inwoners vielen ten prooi aan ziekte en honger en bijna was Leiden in handen gevallen van de Spanjaarden, maar op 3 oktober 1574 vluchtten de Spaanse troepen. Deze bevrijding, Leidens Ontzet, wordt tot op de dag van vandaag gevierd met een gigantisch volksfeest.

Niet alleen dit grote feest is een uitvloeisel van het Spaans beleg, het verhaal gaat dat Leiden als beloning voor het heldhaftig verzet de universiteit kreeg.

Bloei en verval

Na het ontzet kende Leiden meerdere perioden van economische bloei en terugval. De oprichting van de universiteit in 1575 en de grote mate van gewetensvrijheid bevorderden de wetenschappelijke en economische ontwikkeling. De stad werd een belangrijk nijverheidscentrum in Europa en was als textielstad ongeëvenaard. Tijdens deze economische voor-
spoed werden oude gebouwen verbouwd en voorzien van mooie, nieuwe gevels. In de achttiende eeuw ging het echter steeds slechter met de stad. De werkgelegenheid nam af en de stad liep leeg. Maar liefst tweederde van de bevolking moest regelmatig een beroep doen op de armenzorg. En de situatie werd er door de Franse overheersing en de oorlogen van Napoleon alleen maar slechter op.

De oude UB

Wetenschap, welvaart & wantoestanden

INDUSTRIEËN ZOALS METAALNIJVERHEID EN GRAFISCHE INDUSTRIE KWAMEN TOT ONTWIKKELING

De Leidse industrie werd in de tweede helft van de negentiende eeuw minder eenzijdig. Nieuwe industrieën zoals metaalnijverheid, grafische industrie en conserven-industrie kwamen tot ontwikkeling. Deze uitbreiding ging gepaard met wantoestanden als kinderarbeid en overbevolking in het gebied binnen de singels. Dat de welvaart desondanks toch groeide, blijkt uit de prachtige winkelpanden uit die tijd.

De universiteit had op meerdere fronten een positieve invloed op de stad. Niet alleen namen de natuurwetenschappen een grote vlucht (denk aan befaamde wetenschappers als Kamerlingh Onnes, Lorentz en Oort); dankzij de universiteit ontstonden er uiteenlopende musea. De basis werd gelegd voor de musea van Oudheden, Volkenkunde, Naturalis en Boerhaave.

Terrein van Beton en Kalkfabrieken aan de Hoge Morsweg.

De Leidse buskruitram

DE KNAL WERD TOT IN DEN HAAG GEHOORD EN VOLGENS ONBETROUWBARE BRONNEN ZELFS IN FRIESLAND

De Leidse buskruitram (ook wel: de ramp met het kruitschip) vond plaats op 12 januari 1807 om kwart over vier 's middags, ten tijde van de Franse Bezetting.

Een schip, geladen met maar liefst 17.390 kilo buskruit, ontplofte midden in Leiden. Er vielen ongeveer 160 doden en ruim 2.000 gewonden. Circa 220 woningen werden compleet verwoest of werden onbewoonbaar verklaard. Zelfs in de verste wijken in Leiden waren ramen kapot of werden dakpannen van het dak geblazen. De oorzaak van de ramp is onbekend. Bronnen melden dat een en ander te wijten was aan onvoorzichtigheid van een bemanningslid bij het koken; een passant zag kort voor de ontploffing dat er aardappelschillen overboord werden gegooid.

Recent verleden, heden en toekomst

Leiden heeft in de laatste dertig jaar van de twintigste eeuw een enorme gedaanteverwisseling ondergaan. Van verpauperde industriestad in de jaren zestig van de vorige eeuw tot een hoogwaardige kennisstad met een creatieve en hoogopgeleide bevolking vandaag de dag. En wist u dat nog bijna dagelijks belangrijke historische en wetenschappelijke ontdekkingen gedaan worden en dat door de vroegere Leidse armlastigheid de binnenstad vrijwel geheel intact is gebleven? Dankzij stadsvernieuwing in de jaren zeventig en tachtig kon Leiden zich stor-ten op een enorme opknapbeurt. En het resultaat mag er zijn: een monumentale binnenstad met een prettige sfeer voor bewoners en bezoekers.

ADVERTORIAL

Pilgrim Archives Leiden

Leiden. Stad van ontdekkingen. Maar óók Stad van vluchtelingen.

In de afgelopen eeuwen hebben mensen uit talloze landen hun toevlucht gezocht in Leiden.

Een bijzondere groep vluchtelingen vormden de Pilgrims. Deze Engelse geloofsvluchtelingen vonden in de zeventiende eeuw onderkomen in Leiden. In het tolerante Holland waren ze veilig voor de vervolgingen van de Engelse koning. Toch voelden ze zich hier nooit helemaal thuis.

Een groot deel van hen emigreerde tussen 1620 en 1629 naar Noord-Amerika, waar zij één van de eerste nederzettingen stichtten, Plymouth. In de Verenigde Staten worden de Pilgrims nu beschouwd als de *Founding Fathers*.

In de Pilgrim Archives vindt u een expositie over het leven en werk van de Pilgrims tijdens hun verblijf in Leiden. Deze tentoonstelling is gebaseerd op authentieke documenten uit het stadsarchief.

De Pilgrim Archives vormt tevens het startpunt van De Pilgrim Tour, een boeiende stadswandeling die u meevoert naar het Leiden van de zeventiende eeuw.

Meer weten? Kijk op
www.pilgrimarchives.nl of
op www.leidenarchief.nl

Monumenten in Leiden

LEIDEN TELT RIJM 2700 MONUMENTEN.

EEN GROOT AANTAL DAARVAN IS TOEGANKELIJK

Leiden telt ruim 2700 monumenten. Van hofjes tot molens en van kerken tot stadspoorten. Maar denk ook aan de Koornbrug, het Academiegebouw, de Sterrewacht en nog veel meer.

Eigenlijk is de hele binnenstad van Leiden één groot monument. Nou ja, groot. De afstanden binnen de singels zijn relatief klein. Een wandeling langs de meest in het oog springende monumenten is dan ook een kleine moeite en absoluut die moeite waard!

EIGENLIJK IS DE HELE BINNENSTAD
VAN LEIDEN ÉÉN GROOT MONUMENT

De Burcht

Het hart van Leiden wordt gevormd door de Burcht. De Burcht van Leiden is één van de oudste nog bestaande voorbeelden van een mottekasteel in Nederland. Het is een kunstmatig opgeworpen heuvel (motte) met (aanvankelijk) een houten burcht. In 1203 is hier gevochten om het graafschap van Holland. De Burcht is vrij toegankelijk en als u de steile trap heeft weten te bedwingen wacht een prachtig uitzicht over Leiden als beloning.

De plaats van de gebouwen vindt u terug op de plattegrond in de index op pagina 62.

Bibliotheca Thysiana

In 1653 stichtte de jonge jurist Joannes Thysius (1622-1653) bij testament de Leidse Bibliotheca Thysiana aan het Rapenburg. Het is de enige bibliotheek in Nederland uit de zeventiende eeuw die in zijn oorspronkelijke behuizing bewaard is gebleven. De collectie omvat circa 2500 boeken en duizenden pamfletten op alle gebieden van wetenschap. Uitzonderlijk is verder dat hier een complete zeventiende-eeuwse particuliere bibliotheek is bewaard. De Bibliotheca Thysiana is op afspraak tegen betaling te bezichtigen.

Het Gravensteen

Als gebouwen konden spreken, zou het Gravensteen de geschiedenis van Leiden vanaf het begin van de dertiende eeuw kunnen vertellen. Het was een versterkte toren die hoorde bij de grafelijke hoeve ter plekke, maar het was ook een gevangenis, een tuchthuis, een boekenopslag en een universiteitsgebouw. Omdat het gebouw in de vroege Middeleeuwen uit steen werd opgetrokken – in die tijd vrij ongebruikelijk – noemden de omwonenden het het Gravensteen. In de vijftiende eeuw werd het de officiële stadsgevangenis. Gevangenen werden hardhandig aangepakt: de martelkamer stond bekend als één van de meest effectieve in de wijde omtrek. De laatste doodstraf werd in 1853 voltrokken. Nu doet het pand dienst als universiteitsgebouw.

HOOGLANDSE KERK

Vlakbij de Burcht staat de Hooglandse Kerk, een imposante laatgotische kruisbasiliek in het hart van Leiden.

De Hooglandse Kerk is zonder twijfel één van de mooiste en meest imponerende kerken van Leiden. Opvallend is het lijnenspel van de gotiek, en de enorme ramen geven een uitbundig overweldigend licht in de grote ruimte. De kerk wordt geroemd om zijn elegantie. Het vensteroppervlak is het grootste in Nederland. Het brede dwarschip is met zijn 65,70 meter het breedste gotische dwarschip ter wereld en geeft een beeld van de geplande opzet van een immense kerk, die zich na voltooiing zou kunnen meten met de grootste gotische kathedralen van Europa.

Pieterskerk

Weinig kerken in Nederland kunnen bogen op een zo langdurige en indrukwekkende (bouw)geschiedenis als de Pieterskerk in Leiden.

De kerk werd in 1121 gesticht als grafelijke kapel, gewijd aan Petrus en Paulus, en vanaf dat moment is er (afhankelijk van de financiële middelen) in fases aan de kerk gebouwd.

In de zestiende eeuw had de Pieterskerk min of meer zijn huidige vorm, maar daarmee kwam het bouwkundige werk aan het gebouw niet tot een einde. Vandaag de dag biedt de Pieterskerk een bijzondere en sfeervolle omgeving voor ieder denkbaar evenement.

Wandelen in Leiden

DE MOGELIJKHEDEN ZIJN EINDELOOS

Leiden heeft een compacte en overzichtelijke binnenstad en is zeer geschikt om op eigen houtje te bezichtigen, eventueel volgens een voor u uitgestippelde route. Natuurlijk kan het ook onder leiding van een gids, op de fiets, per boot en zelfs op de step!

U kunt kiezen voor een themawandeling (zoals een wandeling langs Leidse hofjes, de Leidse monumenten of een Rembrandtwandeling) of uw bezoek aan Leiden combineren met een fietstocht in de omgeving. De mogelijkheden zijn eindeloos.

Kijk voor webadressen en telefoonnummers in de index vanaf pagina 63.

Molen de Put

NATUURLIJK KAN HET OOK ONDER LEIDING VAN EEN GIDS,
OP DE FIETS, PER BOOT EN ZELFS OP DE STEP!

De Leidse Loper

De wandeling *De Leidse Loper* is dé wandeling die u laat kennismaken met de mooiste plekjes van Leiden. Veel historische monumenten en bijzondere doorkijkjes zijn doorgaans namelijk moeilijk te vinden. De wandeling is bewegwijzerd. Op een aantal plaatsen zijn borden geplaatst die uitgebreide achtergrondinformatie geven. De wandeling is te verkrijgen bij de VVV in Leiden.

De jonge jaren van Rembrandt

ZIJN EERSTE STAPPEN ALS SCHILDER

Op 15 juli 1606 wordt in Leiden misschien wel de bekendste schilder ter wereld geboren: Rembrandt van Rijn. Tot 1631 verblijft de molenaarszoon in Leiden en zet hij zijn eerste stappen als schilder. De Rembrandtwandelingen laten u kennismaken met de jeugdijaren van Rembrandt en met het Leiden van de zeventiende eeuw.

U kunt de wandelingen kopen bij de VVV, maar ze zijn voor groepen ook te boeken via VVV-groepsarrangementen, Gilde Leiden en Groepswijzer.

Fietsen of steppen door Leiden

Leiden en omstreken op de fiets ontdekken? Dat kan. Bij de VVV is een boekje te verkrijgen met vier thematische fietsroutes. De routes variëren in afstand en thema. U kunt bijvoorbeeld kiezen voor *Holland Rijnland Authentiek* van 20 kilometer of voor de route *De boer op in Holland Rijnland* van 60 of 30 kilometer.

Gilde Leiden biedt fiets- en steptochten aan. Er zijn twee tochten ontwikkeld die elk tussen de 25 en 30 kilometer lang zijn. Zo leert u Leiden vanuit een ander perspectief kennen; als levendige stad ingesloten door polders en duinen. Een keer steppen? Kijk dan op www.opdestep.nl voor een hele bijzondere manier van bezichtigen.

Kijk voor adressen in de index vanaf pagina 63.

Storytrail

Ga op avontuur in Leiden met deze theaterwandeling. Wat is de waarheid achter het roemruchte beleg van de stad in 1574? Ontmoet de Spaanse schurk Valdez, beleef de volksopstand tegen burgemeester Van der Werff en eer de helden die Leiden hebben ontzet. Deze wandeling is te combineren met een lunch, een high-tea of een diner.

Langs Leidse Hofjes

AL HONDERDEN JAREN IDYLLISCHE PLEKJES

Leiden telt maar liefst 35 hofjes in de binnenstad. Al honderden jaren zijn zij stuk voor stuk idyllische plekjes, waar het stadsrumoer is buitengesloten en waar het lijkt alsof de tijd heeft stilgestaan.

Hofjes zijn een verzameling kleine huisjes rond een gemeenschappelijk binnenterrein, bestemd voor de huisvesting van arme bejaarden. Het reilen en zeilen in een hofje stond onder streng toezicht van een bestuur, de regenten. Vaak was er in het hofje een aparte vergaderruimte, de Regentenkamer. In veel gevallen is die kamer bijzonder fraai gedecoreerd, zoals bij het hof Meermansburg (zie index op pagina 63).

De bewoners konden niet alleen gratis wonen; zij kregen vaak ook nog eens gratis brood, vlees, bier en kleding. Daar stond tegenover dat zij zich fatsoenlijk en dankbaar moesten gedragen. Het leven in een hofje was dan ook een toonbeeld van rust en netheid. En ook nu nog zijn hofjes een oase van rust en stilte. De bewoners hebben geen bezwaar tegen een kort bezoek. Houdt u er echter rekening mee dat er mensen wonen die gesteld zijn op hun privacy.

DE LEIDSE MUSEA HEBBEN DIT JAAR AFWISSELENDE
EN VERRASSENDE TENTOONSTELLINGEN IN PETTO.
ER IS VOOR IEDER WAT WILS...

De musea van Leiden

VOOR IEDER WAT WILS

Geen andere stad in Nederland heeft zoveel fantastische musea op loopafstand van elkaar. Dinosaurusskeletten, meesterwerken van Rembrandt en Lievens, Wajangpoppen uit Indonesië, de medische geschiedenis van aderlating tot borstprothese, een Egyptische tempel, schatten uit Japan en alles over het Leids Ontzet: allemaal te ontdekken in de Leidse musea.

Alle collecties en tentoonstellingen zijn vanzelfsprekend de moeite van een bezoek waard. Maar er zijn natuurlijk topstukken die een museum extra trots maken. Een kleine greep uit die topstukken vindt u op de volgende pagina's. Als u ze van dichtbij wilt bekijken... u bent van harte welkom in de schatkamers van Leiden.

Het *Laatste Oordeel* van Lucas van Leyden uit De Lakenhal.

Rijksmuseum van Oudheden
 Rapenburg 28
 2311 EW Leiden
 071 516 31 63
 www.rmo.nl

Rijksmuseum van Oudheden: laat het verleden tot leven komen

In het Rijksmuseum van Oudheden komt het verleden tot leven. Van Egyptische mummies tot eeuwenoude sieraden en van prehistorische wapens tot immense Romeinse beelden. Meer dan 80.000 voorwerpen uit een ver verleden worden in dit museum bewaard. Ook doet het museum jaarlijks opgravingen in Syrië en Egypte. Niet voor niets is het Rijksmuseum van Oudheden hét nationale centrum voor archeologie.

De vaste presentatie van 6000 voorwerpen voert u langs het oude Egypte, het Nabije Oosten, de klassieke wereld en het vroege Nederland. Midden in de centrale hal staat een van de vele topstukken van het museum. Dit is een 2000 jaar oude Egyptische tempel, die in 1979 steen voor steen in het museum is opgebouwd. Deze tempel vormt een schitterende decor voor recepties, diners en andere bijeenkomsten.

Naast de vaste presentatie zijn er in het Rijksmuseum van Oudheden tentoonstellingen over uiteenlopende onderwerpen. Van een spannende speurtocht langs de mummies tot tentoonstellingen over opgravingen en kunstvoorwerpen uit de Romeinse tijd. In het Rijksmuseum van Oudheden valt er altijd wat te beleven! Het Rijksmuseum van Oudheden ligt in het hart van Leiden aan de mooiste gracht van de stad: het Rapenburg. De bijzondere collectie en de levendige opstellingen en exposities zijn reden genoeg voor een uitstapje naar dit prachtige museum. Maar ook de vele activiteiten voor jong en oud maken een bezoek aan het Rijksmuseum van Oudheden dubbel en dwars waard.

De Leidse musea op een rij

Stedelijk Museum De Lakenhal

Beleef de kunst en geschiedenis van Leiden vanaf de Middeleeuwen tot heden met de oude en moderne meesterwerken van Lucas van Leyden, Rembrandt, Jan Steen, Floris Verster, Theo van Doesburg en vele anderen. In stijlvolle zalen kunt u unieke gebruiksvoorwerpen en verzamelingen zilver, glas, tin en tegels bewonderen. De tijdelijke tentoonstellingen staan in het teken van oude en hedendaagse kunst en actuele historische onderwerpen.

Molenmuseum de Valk

Majestueus kijkt Molen de Valk, een stellingkorenmolen uit 1743, uit op Leiden. Sinds kort maalt deze molen weer. Het volkorenmeel is in de museumwinkel te verkrijgen.

Museum Volkenkunde

Al sinds 1837 verzamelt het Leidse Museum Volkenkunde het cultureel erfgoed van de wereld: duizenden jaren oude kunstschaten, beelden van Inca's en Azteken, Chinese schilderijen en Afrikaanse bronzen. Maar juist ook alledaagse gebruiksvoorwerpen als kleren, wapens, eetgerei en kinderspeelgoed van mensen voor wie overleven het enige doel was, maken de collectie bijzonder. Naast de vaste tentoonstelling zijn er altijd extra activiteiten. Kunstenaars laten hun eigen kijk op volkenkunde zien in de museumtuin. De tuin en het restaurant van het museum zijn gratis toegankelijk.

De Hortus botanicus

De Hortus botanicus is de groene plantenschatkamer van de Universiteit Leiden. Al meer dan vier eeuwen worden in de prachtige tuin en kassen planten uit alle windstreken verzameld en gekweekt, bewonderd en bestudeerd. Een wandeling door de tuin leidt u langs boomreuzen zoals de Ginkgo biloba uit 1785. Parel op de kroon is de Clusiustuin, een reconstructie van de eerste tuin uit 1594.

Naturalis

Ontdek de natuur in Naturalis en bewonder van heel dichtbij duizenden dieren, planten, mineralen, gesteenten en fossielen: van kolibri tot zebra, van dinosauriër tot garnaal. Geniet in stilte van hun wonderbaarlijke schoonheid of raak geïnspireerd door de rijkdom aan kleuren en vormen. Naturalis is altijd in beweging: er zijn steeds nieuwe tentoonstellingen, workshops, rondleidingen en kinderactiviteiten.

SieboldHuis

Achter de zeventiende-eeuwse Hollandse gevel van het SieboldHuis vindt u een uitgebreide collectie topstukken uit het Japan van vroeger en nu. Wandelend door de museumkamers ontdekt u de rijkdom van de Japanse natuur en cultuur. De fossielen, geprepareerde dieren, planten, kunstvoorwerpen, oude landkaarten en duizenden andere schatten werden alle verzameld tussen 1823 en 1830 door de arts Philipp Franz von Siebold.

Wagenmakersmuseum

Deze wagenmakerij is nog regelmatig in bedrijf en dateert uit het begin van de vorige eeuw. Er zijn diverse wagens uit verschillende perioden te bezichtigen.

Museum Boerhaave

In Museum Boerhaave kunt u vijf eeuwen natuurwetenschap en geneeskunde zelf ontdekken. Het museum is gevestigd in het oude Caeciliagasthuis: heilige grond waar professor Herman Boerhaave zijn befaamde onderwijs aan het ziekbed gaf. Op die plek vindt u nu de microscopen van Antoni van Leeuwenhoek, de slingeruurwerken van Christiaan Huygens en andere vernuftigheden als elektriseermachines. Het unieke Anatomisch Theater met een wonderlijke opstelling van skeletten mag u zeker niet missen.

De adressen en websites van de musea vindt u in de index vanaf pagina 63.

Rijksmuseum van Oudheden

Ontmoet de oude Egyptenaren, Grieken en Romeinen en maak kennis met de oudste bewoners van het Nabije Oosten en Nederland. Het Rijksmuseum van Oudheden is een bijzonder museum voor jong en oud. Ontdek de spannende mummies, bewonder de machtige keizers en loop rond in een echte Egyptische tempel. Het museum organiseert spraakmakende tijdelijke tentoonstellingen en speciale kinderactiviteiten.

De topstukken van de Leidse musea

Alle objecten in een Leids museum zijn de moeite van het bekijken meer dan waard. Maar er zijn natuurlijk stukken waar een museum extra trots op is. Omdat ze heel oud zijn of heel groot of juist heel klein. Zeldzaam, kostbaar of gewoon heel mooi. Maak kennis met de topstukken die de Leidse musea te bieden hebben.

Het Laatste Oordeel, Lucas van Leyden, 1526-1527, olieverf op paneel

Stedelijk Museum De Lakenhal • Het Laatste Oordeel

Het Laatste Oordeel van Lucas van Leyden geldt als meesterwerk van de noordelijke Renaissance. Voor het eerst wordt het menselijk lichaam op een natuurlijke manier afgebeeld in complexe houdingen. Bij de naakten werd Lucas geïnspireerd door de prenten van renaissanceschilders als Michelangelo, Rafaël, Dürer en Signorelli.

Romeinse Peelhelm, 4de eeuw na Chr., verguld zilver

Rijksmuseum van Oudheden • Romeinse Peelhelm

In 1910 vond een turfsteeker deze helm in het Brabantse Peelmoeras. Aan de rechterkant van de helmkap staat de naam van de Romeinse ruitereenheid van de drager. De naam van de maker, Marcus Titus Lunamis, staat ook op de helm. Hoe het masker in het moeras terecht kwam is onduidelijk. Het is mogelijk dat de ruiter en zijn paard in het moeras zijn verdronken, maar ondanks uitgebreide zoektochten is geen botje aangetroffen. Er zou dus ook sprake kunnen zijn van een offer.

**Museum Boerhaave •
Het Leidse Anatomisch Theater**

Het Theatrum Anatomicum werd 's winters gebruikt voor openbare lijkontledingen. Voor deze anatomische demonstraties werden de colleges van de universiteit stilgelegd en de klokken in de stad geluid. Ook zonder de ontledingen was het anatomisch theater een bezienswaardigheid. Op de balustraden stonden skeletten van mensen en dieren, die de bezoeker niet alleen iets leerden over anatomie, maar ook over de broosheid des levens.

Nauwkeurige reconstructie van het
Leidse Anatomisch Theater uit 1594

Naturalis • Camarasaurus

In brokstukken en nog gedeeltelijk in steen kwam de Camarasaurus in 1996 naar Nederland. De 18 meter lange dinosauriër van 165 miljoen jaar oud is gevonden in Utah (VS). De brokstukken moesten eerst aan elkaar worden gelijmd en de rest van de fossielen werd uit het gesteente geprepareerd. Ontbrekende delen werden gemodelleerd. Al met al is er twee jaar hard gewerkt aan de Camarasaurus supremus die te bewonderen is in de Oerparade.

DE BROKSTUKKEN MOESTEN EERST AAN ELKAAR WORDEN GELIJMD
EN DE REST VAN DE FOSSIELEN WERD UIT HET GESTEENTE GEPREPAREERD.

Camarasaurus

De topstukken van de Leidse musea

Hortus botanicus Leiden • Victoria amazonica

De Victoria amazonica is de 's nachts bloeiende reuzenwaterlelie uit Brazilië. De bloem betovert u met haar zoete ananasgeur en roomwitte blaadjes die het licht van de maan weerkaatsen. Het blad van de lelie kan veertig kilo dragen. Tijdens het Midzomernachtfeest in de Hortus kunnen baby's, liggend op het blad, gefotografeerd worden.

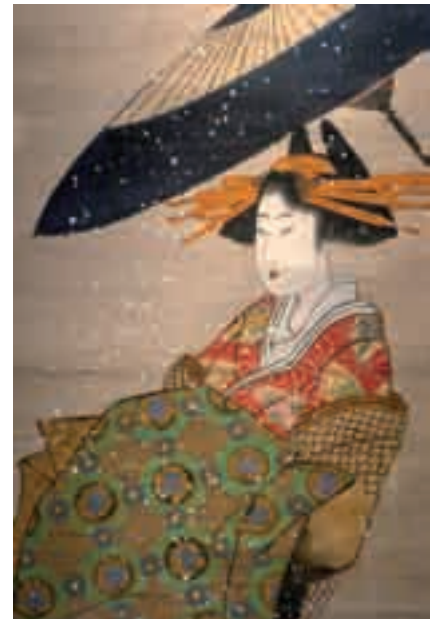
Victoria Amazonica

Museum Volkenkunde • Mannenhuis, Papoea Nieuw-Guinea

Het metershoge Mannenhuis heet in de taal van de Abalam een Gambawut. Het is een onderdeel van het ceremoniële huis dat gebruikt wordt voor het initiatieritueel van de mannen. De centrale figuur is de clanstichter, maar ook voorouders en geesten zijn uitgebeeld. Het is in 1984 gebouwd en heeft tot 1987 dienst gedaan, maar een Gambawut is niet voor de eeuwigheid en daarom staat dit topstuk nu in Museum Volkenkunde.

Gambawut

Prent van een geisha

SieboldHuis • Een courtisane

Deze prent van een courtisane valt niet alleen op door de afbeelding, maar ook doordat de maker een vrouwelijke kunstenaar is. De courtisane neemt tijdens het lopen – zoals het een courtisane van stand betaamt – een elegant achterover hellende houding aan. Ze draagt niet één, maar twee kimono's, die tot in de fijnste details zijn weergegeven. Aan de pracht van kleding en het kapsel is te zien dat ze een oiran is; een courtisane van de hoogste rang.

De adressen en websites van de musea vindt u in de index vanaf pagina 63.

Universiteit Leiden

DE SFEER IN LEIDEN IS MEDE DANKZIJ DE LEIDSE STUDENT JONG,
LEVENDIG, CREATIEF EN GEZELLIG.

Leiden en de universiteit zijn al sinds 1575 onlosmakelijk met elkaar verbonden. Omdat de universiteit geen campus kent – één terrein waar studenten wonen en onderwijs volgen – vindt u in de stad in elke straat, steeg en langs elke gracht de universiteit terug. Of het nou om onderzoeksgebouwen gaat, om studentenhuizen, bibliotheken, collegebouwen of studentenverenigingen. De sfeer in Leiden is mede dankzij de Leidse student dan ook jong, levendig, creatief en gezellig. Al meer dan 430 jaar!

Studentenhuys aan
het Rapenburg

De geschiedenis van de universiteit

BOLWERK VAN DE VRIJHEID

De Universiteit Leiden werd opgericht op 8 februari 1575 en is de oudste universiteit van Nederland. Willem van Oranje nam het initiatief tot de oprichting als beloning voor het dappere verzet van de stad tegen de Spaanse belegeraars in de strijd van de Noordelijke Nederlanden voor godsdienst- en gewetensvrijheid. De Universiteit Leiden heeft als devies *Praesidium Libertatis*, bolwerk van de vrijheid.

Leiden Academiestad Arrangement

Als u met uw zakelijke relaties een bijzonder Leids arrangement wilt boeken, denk dan eens aan het arrangement Leiden Academiestad.

Via dit exclusieve programma kan uw gezelschap een aantal verscholen schatkamers van stad en universiteit bezichtigen. Deskundige gidsen vertellen de verhalen die met deze gebouwen verbonden zijn. Zo worden deuren van monumenten geopend, die voor anderen gesloten blijven.

U bezoekt bijvoorbeeld het Gravensteen, Bibliotheca Thysiana en u krijgt een stadswandeling op maat. Het programma wordt afgesloten met een exquise lunch of diner. Voor meer informatie kunt u bellen met het Evenementenbureau van de Universiteit Leiden.

Koninklijk Leiden

De Leidse universiteit heeft altijd een bijzondere relatie gehad met het Nederlandse koningshuis. Het begon al met Prins Willem van Oranje, de oprichter van de Universiteit Leiden. Koningin Juliana en Koningin Beatrix studeerden aan deze universiteit, evenals troonopvolger Willem Alexander. De laatstgenoemden woonden ook in Leiden en namen deel aan het studentenleven. Zowel Koningin Juliana als Koningin Beatrix kreeg een eredoctoraat van de Leidse universiteit.

Gebouwen van de universiteit

DE UNIVERSITEIT LEIDEN HEEFT TAL VAN PRACHTIGE GEBOUWEN

Kamerlingh Onnes Gebouw

Het Kamerlingh Onnes Gebouw aan de Steenschuur 25, dankt zijn bestaan aan de kruitramp van 1807 (zie geschiedenis van Leiden pagina 7). De explosie verwoestte de gebouwen en huizen aan weerszijden van de gracht en liet zo ruimte over voor de bouw van het Kamerlingh Onnes Laboratorium, dat in 1882 werd gebouwd. Lang huisden er de knappe koppen uit de Leidse natuurkunde, maar in 2003/2004 is het in zijn oude luister hersteld en betrok de Faculteit der Rechtsgeleerdheid het gebouw.

Het Academiegebouw

Het Academiegebouw vormt het hart van de universiteit en ligt in het centrum van de stad aan het Rapenburg. Het werd in 1581 in gebruik genomen door de universiteit. Deze voormalige kapel van een nonnenklooster is door de jaren heen voor vele doeleinden gebruikt, bijvoorbeeld als sterrenwacht en als bibliotheek. Tegenwoordig wordt het nog steeds gebruikt, voor bijvoorbeeld academische plechtigheden en examens. U treft er ook het bekende Zweetkamertje, het Groot Auditorium en het Academisch Historisch museum.

Knappe Koppen

Leiden, stad met het laagste IQ? Deze bewering steekt zo af en toe de kop op, maar is geheel onterecht! Want wist u dat de inwoners van Leiden behoren tot de hoogst opgeleide Nederlanders? En over slimmeriken gesproken: Leiden kent (en kent nu nog) veel beroemde wetenschappers. Maak kennis met een aantal van hen uit het (recente) verleden.

Herman Boerhaave 1668-1738

Herman Boerhaave was hoogleraar medicijnen in Leiden. Eén van de belangrijkste hoogleraren die de stad op dit gebied gekend heeft. Het meest leeft Boerhaave voort in zijn werk aan de Leidse Hortus. De Hortus botanicus werd

onder zijn leiding sterk uitgebreid en werd een tuin van wereldallure.

Johan Rudolf Thorbecke 1798-1872

Johan Rudolf Thorbecke, die zijn studietijd en een groot deel van zijn loopbaan in Leiden doorbracht, is één van de belangrijkste politici

die Nederland gekend heeft. Onder zijn leiding kwam de Nederlandse grondwet, zoals we die nu nog kennen, tot stand.

Heike Kamerlingh Onnes 1853-1926

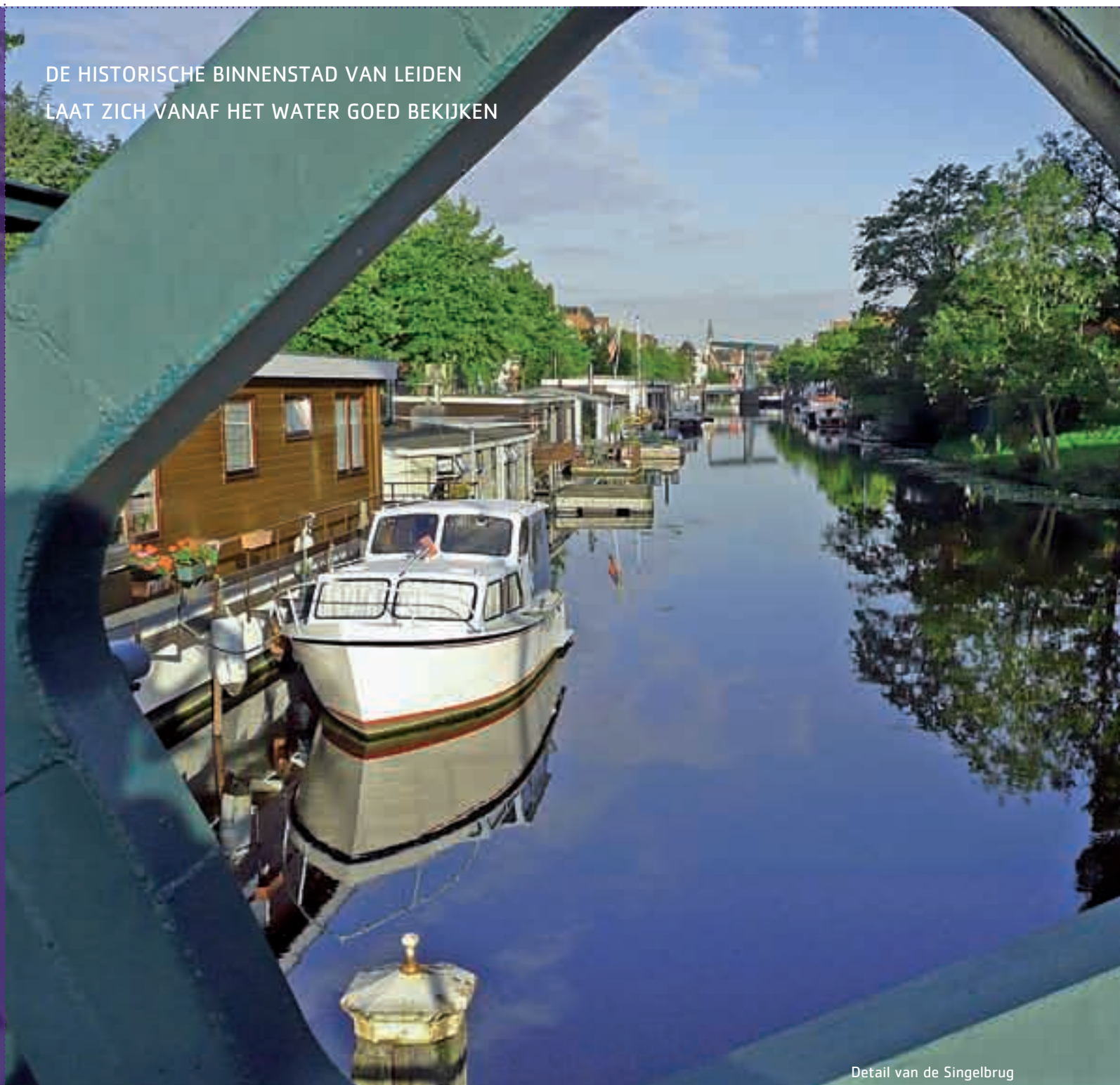
Op 10 juli 1908 werd Leiden het koudste plekje op aarde. Die dag bereikte Heike Kamerlingh Onnes, een temperatuur vlak boven het absolute nulpunt (-273 graden Celsius). In 1911 werd hem de Nobelprijs voor Natuurkunde toegekend. In de volksmond werd

hij wel Dokter Diepvries genoemd.

Albert Einstein 1879-1955

De misschien wel bekendste natuurkundige van de wereld, Albert Einstein, heeft een speciale band met Leiden gehad. In 1920 maakte hij als bijzonder hoogleraar de overstap naar Leiden. Hij gaf tot 1946 enkele malen per jaar een gastcollege in Leiden.

DE HISTORISCHE BINNENSTAD VAN LEIDEN
LAAT ZICH VANAF HET WATER GOED BEKIJKEN

Detail van de Singelbrug

Varen in Leiden

ONTDEK LEIDEN VANAF HET WATER!

Leiden heeft, na Amsterdam, het meeste water binnen haar poorten stromen. De historische binnenstad van Leiden laat zich vanaf het water goed bekijken. De Leidse grachten voeren langs de musea, de Leidse hofjes, Molen de Valk en de vele historische gebouwen met prachtige gevels. Via verschillende prachtige vaarroutes is de stad verbonden aan Warmond, Katwijk aan Zee, Vlietland en de Kagerplassen.

Een dagje varen in Leiden

DE MOGELIJKHEDEN ZIJN EINDELOOS

Rederij De Oude Rijn

Vaar mee met De Oude Rijn, een klassieke boot uit 1920. Door de lage doorvaarthoogte kan deze boot onder alle bruggen van Leiden doorvaren. Zo komt u op plaatsen waar u anders nooit zou komen. Nieuw is het winterarrangement Leiden by Night. Vanaf het water kijkt u vanuit een overdekte boot op de feeriek verlichte kades en gebouwen.

Rederij Schuitje Vaart

Met Rederij Schuitje Vaart bent u verzekerd van een bijzondere boottocht. Lekker ontspannen met een hapje en een drankje door de Leidse binnenstad varen? Geen probleem bij Schuitje Vaart. U mag zelfs uw eigen picknickmand meenemen. Maar u kunt een culinaire verrassing ook via ons bestellen.

Rederij Van der Meer

Op het grote schip van Rederij Van der Meer *de Koningin Juliana* is alles mogelijk. Zo vaart het schip via een prachtige route langs Leiden naar vogelpark Avifauna in Alphen aan den Rijn.

Groene Hart Cruises

Groene Hart Cruises organiseert verschillende historische boottochten rond de Leidse wateren. Zo vaart u met de 'Intercity van de Gouden Eeuw' de belangrijke handelsroute uit de Gouden Eeuw tussen Leiden en Haarlem.

Rederij de Drie Geuzen

Rederij de Drie Geuzen biedt een ideaal programma voor een dagje uit met familie of vrienden. In een klassieke reddingsloep maakt u vanaf het water kennis met Leiden. Stad van ontdekkingen. Het is tevens mogelijk om aan boord te borrelen of te lunchen.

Rederij Triton

Niet alleen de historische binnenstad van Leiden is prachtig vanaf het water, ook de buitenwateren rondom de stad zijn de moeite waard. Vanuit de haven in Katwijk aan Zee vaart Rederij Triton verschillende routes door het Groene Hart. U komt langs prachtige polders met vele molens en pittoreske dorpjes.

Rederij Rembrandt

In een uur tijd langs alle hoogtepunten van Leiden? Bij Rederij

Rembrandt bent u aan het juiste adres. Varend door Leiden maakt u kennis met de vele musea, monumenten en hofjes die de stad rijk is. Ook de Weddesteege, waar Rembrandt is geboren en de Hortus Botanicus zijn vanuit de rondvaartboot te bewonderen.

Botenverhuur 't Galgewater

U wilt er zelf op uit? Botenverhuur 't Galgewater maakt dit mogelijk. Per roeiboot, waterfiets of kano kunt u op eigen houtje het historische centrum van Leiden ontdekken. Langs de Leidse grachten bevinden zich tal van gezellige kroegjes en eettentjes waar u kunt aanleggen.

De Leidse Rederij

De Leidse Rederij biedt voor ieder wat wils. Een historische tocht met gids door de Leidse binnenstad? Of toch liever een romantisch boottochtje voor twee? Alles is mogelijk bij De Leidse Rederij.

Rederij Van Hulst

Rederij Van Hulst biedt bijna elke denkbare mogelijkheid voor plezier op het water. Vanuit Warmond vertrekken de boten van de rederij voor een rondvaart rond de Stad van ontdekkingen. Daarnaast kunt u bij deze rederij schitterende sloepen huren, waarmee u het Groene Hart en de Leidse binnenstad zelf kunt ontdekken.

Olympia Charters

Olympia Charters is gespecialiseerd in de verhuur van luxe motorkruisers met accommodatie voor twaalf personen. Vanaf de thuisbasis in Warmond aan de Kagerplassen kunt u genieten van een onvergetelijke vaartocht door het Groene Hart. De sloepen hebben een geringe doorvaarthoogte en zijn daardoor uitermate geschikt voor een uitstapje naar Leiden.

Voor adressen, telefoonnummers en websites, zie index op pagina 63.

Het Leids Bruggenboek

MET PLATTEGROND, WANDELTOCHTEN, VAARTOCHTEN EN FIETSTOCHTEN

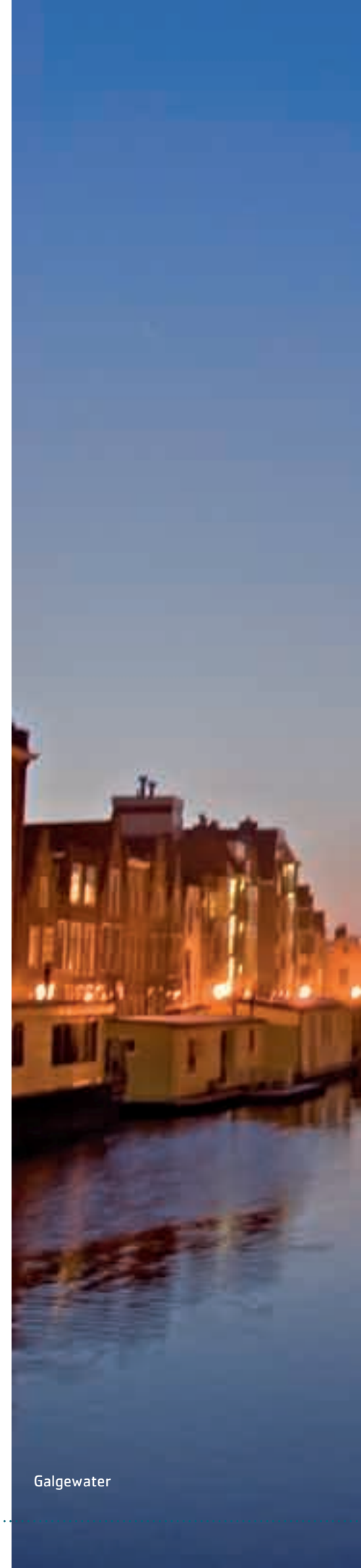
Om over al die singels, grachten en rivieren te komen, heb je bruggen nodig. De Leidse binnenstad telt er maar liefst 88! U wilt de Nonnenbrug, de Katoenbrug of de Bostelbrug van dichtbij bekijken? Dat kan: per fiets, te voet of per boot (zodat u de geheimen van onderkanten van de brug kunt ontrafelen). In het Leids Bruggenboek – met plattegrond, wandeltochten, vaartochten en fietstochten – staan alle bruggen uitgebreid beschreven. Het Leids Bruggenboek – Irene Nieuwenhuijse. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Hotels in Leiden

ER WACHT U EEN GASTVRIJ EN WARM WELKOM

Om Leiden echt te leren kennen, moet u eigenlijk langer dan één dagje blijven. En dat kan natuurlijk. Leiden (en haar omliggende gemeenten) heeft een keur aan gezellige en comfortabele hotels voor iedere beurs. En in welk hotel u ook verblijft; er wacht u een gastvrij en warm welkom.

Galgewater

OM LEIDEN ECHT TE LEREN KENNEN, MOET U
EIGENLIJK LANGER DAN ÉÉN DAGJE BLIJVEN

Overnachten in Leiden

GEZELLIG EN GASTVRIJ

Golden Tulip**** en Tulip Inn *** Leiden Centre

Centraal gelegen; dat zijn hotels Golden Tulip en Tulip Inn. Tegenover het station en op enkele minuten loopafstand van het gezellige centrum. De twee hotels die samen 106 kamers hebben, delen een restaurant, een lobby met bar en parkeer-gelegenheid.

Van der Valk Hotel Leiden ****

Dit gebouw dateert uit 1629 en is al eeuwenlang een vertrouwde plaats voor reizigers. Maar ook de moderne gast zal zich heerlijk kunnen ontspannen in één van de vele vernieuwde hotelkamers. En dankzij de aanlegsteiger is Van der Valk Hotel Leiden een prima uitvalsbasis voor een boottochtje.

Hotel Restaurant Nieuw Minerva ***

Huiselijkheid staat voorop in dit centraal gelegen hotel dat geves-

tigd is in een aantal voornamelijk historische panden. Sommige van de 39 kamers hebben een bijzonder interieur zoals een kamer in artdecostijl.

Holiday Inn Leiden ****

Comfort, luxe en van alle gemakken voorzien; Holiday Inn Leiden zorgt ervoor dat het u aan niets ontbreekt. Het hotel heeft een grote overdekte tuin met restaurant, een zwembad, sauna en minigym.

Pension Witte Singel *

Pension Witte Singel is een eenvoudig pension, in een stijlvol herenhuis, gelegen aan een singel aan de rand van het oude centrum van Leiden. Een prima overnachtingsmogelijkheid voor de kleine beurs.

Hotel Mayflower ***

Tussen het station en de oude binnenstad ligt Hotel Mayflower. Winkels, restaurants, hofjes en

de overige bezienswaardigheden bevinden zich op loopafstand van dit prima hotel.

Mariënpool Hotel ****

Het statige pand van het Mariënpool Hotel is in *Jugendstil* gebouwd door architect H.J. Jesse en dateert uit 1907. Het monument heeft in 2001 een renovatie ondergaan, waarbij het klassieke karakter is behouden; een perfecte combinatie van oude glorie en moderne functionaliteit.

Tulip Inn Leiderdorp***

Tulip Inn Leiderdorp is een sfeer- vol hotel, gunstig gelegen in het aangrenzende Leiderdorp. Door de centrale ligging in de Randstad zijn ook steden als Amsterdam, Den Haag en Delft eenvoudig en snel bereikbaar. Het is een prima uitvalsbasis voor een stedentrip naar Leiden in combinatie met een ontdekkingsstocht door de groene omgeving.

Hotel Ibis Leiderdorp ***

Hotel Ibis Leiderdorp is ideaal gelegen direct langs de A4 tussen Amsterdam en Den Haag: op vijf minuten afstand van Leiden, dat vanaf Hotel Ibis Leiderdorp ook prima met openbaar vervoer te bereiken is.

Hotel de Gouden Leeuw ****

Hotel de Gouden Leeuw in Voor- schoten ligt ideaal centraal in de driehoek Den Haag, Amsterdam en Rotterdam. Die centrale lig- ging maakt zowel Leiden, strand, zee, duin en polder snel bereik- baar. Het nieuwe restaurant Upstairs is absoluut de moeite van het proberen waard.

De adressen van de hotels vindt u in de index op pagina 63.

ADVERTORIAL

Familiehotel in hartje centrum

Hotel Restaurant Nieuw Minerva is een echt familiehotel. Begonnen als klein restaurantje, groeide Nieuw Minerva in de loop der jaren uit tot een van de grootste hotels in de Leidse binnenstad. Het hotel is gevestigd in zes voornamelijk grachtenpanden uit de zestiende eeuw, die samen een prachtig monument vormen.

Hotel Restaurant Nieuw Minerva
Boommakkt 23
2311 EA Leiden
071 512 63 58
www.nieuwminerva.nl

In het hotel hangt een huiselijk sfeer. De inrichting is Oudhollands en geen kamer is hetzelfde. De helft van de 39 kamers is ingericht als themakamer. Zo is er een romantische *Bruidsuite*, met een klassiek bad midden in de kamer. In de *Deftige kamer* staat een bed waarin koning Lodewijk Napoleon nog heeft geslapen. Echt 'Leids' zijn de *Rembrandt kamer* met knusse bedstee en de *Logeerkamer van Mary Servaes*, beter bekend als de *Zangeres Zonder Naam*. In het sfeervolle restaurant kunnen de gasten van Nieuw Minerva terecht voor ontbijt, lunch en diner en 's avonds kan er aan de bar geborreld worden.

Hotel Restaurant Nieuw Minerva ligt in het hart van Leiden; tussen de twee grote winkelstraten in en op loopafstand van musea, restaurants en terrassen.

Van der Valk Hotel Leiden & Restaurant Het Haagsche Schouw

KLASSIEKE GASTVRIJHEID, NIEUWE AMBITIES

In 1629 werd op het punt waar reizigers bij Leiden de Rijn overstaken een gezellige en gastvrije herberg geopend. Reizigers konden hier een voedzame maaltijd nuttigen en hun vermoeide hoofd te ruste leggen. In 380 jaar tijd is de oude herberg uitgegroeid tot een modern hotel, restaurant en conferentieoord. De sfeer en gastvrijheid van de oude herberg zijn echter nooit verloren gegaan. Dat historie en vernieuwing prima samen gaan bewijst Van der Valk Hotel Leiden & Restaurant Het Haagsche Schouw.

Het hotel-restaurant is gehuisvest in het pand van de oude herberg. Naast het monumentale gedeelte is onlangs een

prachtige aanbouw verrezen. De ligging aan het water – met een groot terras – maakt dit hotel-restaurant uniek in Leiden. Het beschikt over een eigen haven van waaruit sloeptochten en rondvaarten worden georganiseerd. En de ligging is perfect: het historische centrum van Leiden met haar vele musea en mooie grachten ligt vlakbij. Natuurliefhebbers kunnen hun hart ophalen bij de bollenvelden, de duinen en de zee die eenvoudig te bereiken zijn.

Al bijna vier eeuwen trekt het sfeervolle monumentale pand reizigers naar zich toe. Ook u bent van harte welkom!

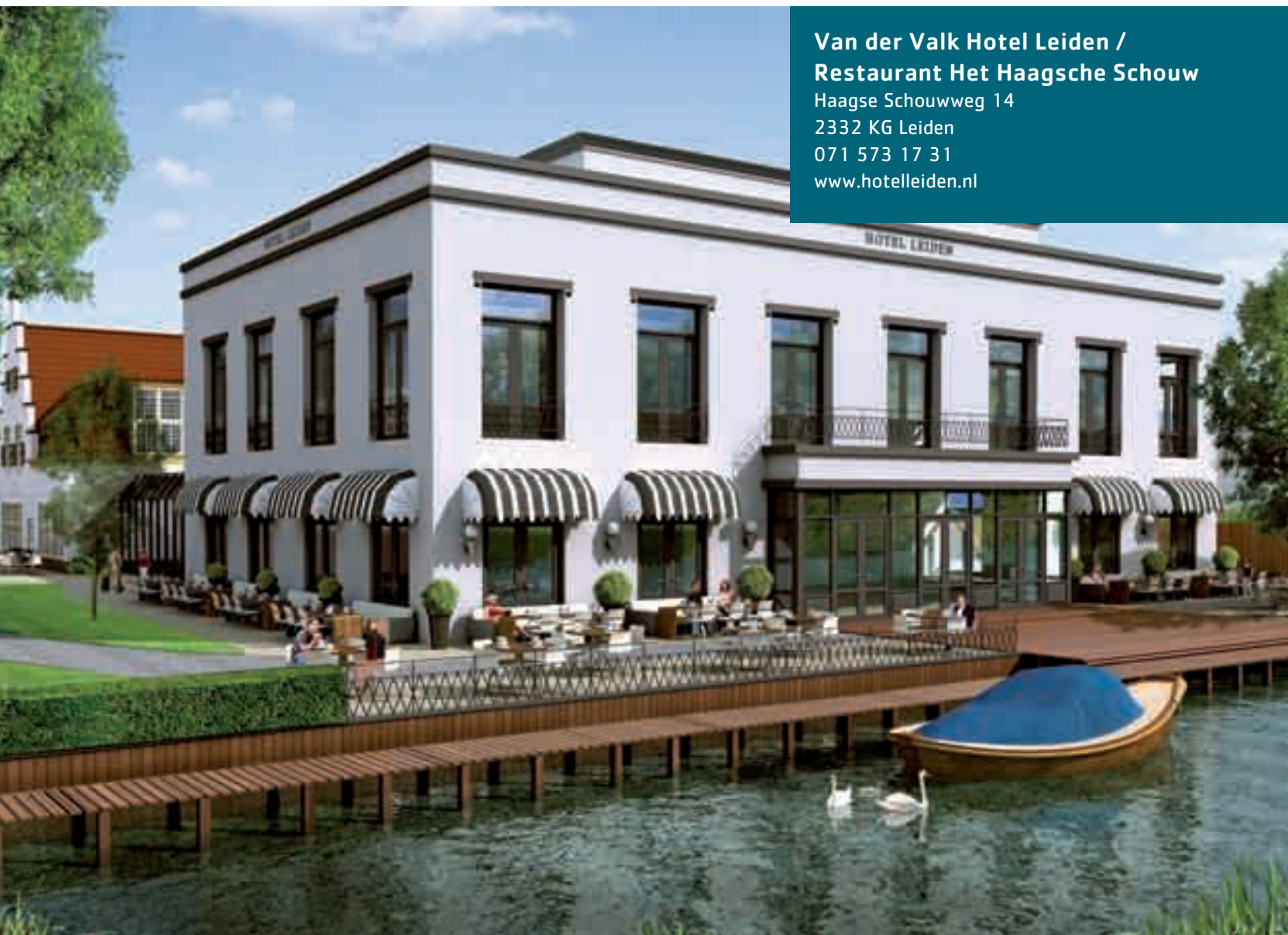
Van der Valk Hotel Leiden / Restaurant Het Haagsche Schouw

Haagse Schouwweg 14

2332 KG Leiden

071 573 17 31

www.hotelleiden.nl

Holiday Inn Leiden

LUXE EN COMFORT

“Er heerst een relaxte sfeer, het personeel is zeer behulpzaam en het hotel heeft alles te bieden voor een luxueus en compleet verblijf. En wat ook fijn is: het is bijzonder kindvriendelijk”, aldus één van de gasten bij Holiday Inn Leiden.

En deze hotelgast heeft gelijk. Holiday Inn Leiden heeft alles onder één dak: naast 200 comfortabele hotelkamers beschikt het hotel over een verwarmd binnenzwembad met sauna, een minigym, tennis- en squashbanen, moderne vergaderzalen, een restaurant én een gezellig bar.

Voor gezinnen met kinderen is Holiday Inn Leiden helemaal ideaal. Kinderen tot en met twaalf jaar slapen en eten niet alleen gratis, ze hebben ook nog eens hun eigen incheckbalie en ze kunnen zich uitstekend vermaken in de Jungle club, waar van alles te beleven is.

In de patio van het hotel is het Garden restaurant gelegen waar het u aan niets zal ontbreken. Het uitgebreide Amerikaanse ontbijtbuffet staat goed bekend in de wijde

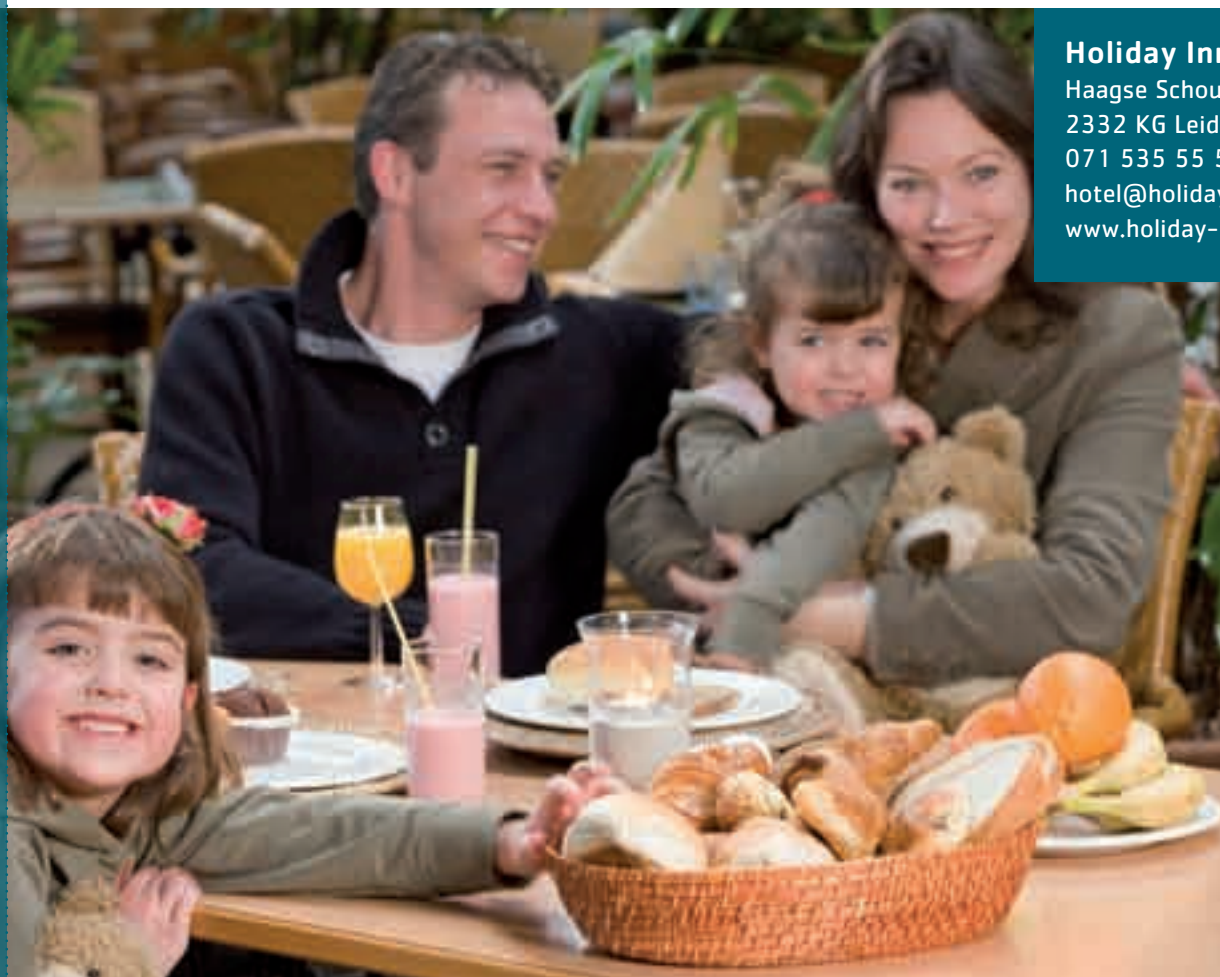
omtrek en ook de voortreffelijke dinerbuffetten zijn een must. De knusse Ocean bar van het hotel biedt onder andere een brede keuze aan eigentijdse cocktails en diverse grillspecialiteiten.

Het hotel ligt aan de rand van Leiden en de verbindingsweg naar de stranden van Katwijk en Noordwijk; u kunt vanaf dit hotel alle kanten op.

EEN VERBLIJF IN EEN HOTEL ALS HOLIDAY INN MET AL ZIJN FACILITEITEN VERVEELT NOOIT!

Kortom, een verblijf in een hotel als Holiday Inn Leiden met al haar faciliteiten verveelt nooit!

Holiday Inn Leiden streeft ernaar de verwachtingen van haar gasten te overtreffen en daar wordt – al veertig jaar – met succes hard aan gewerkt!

Holiday Inn Leiden

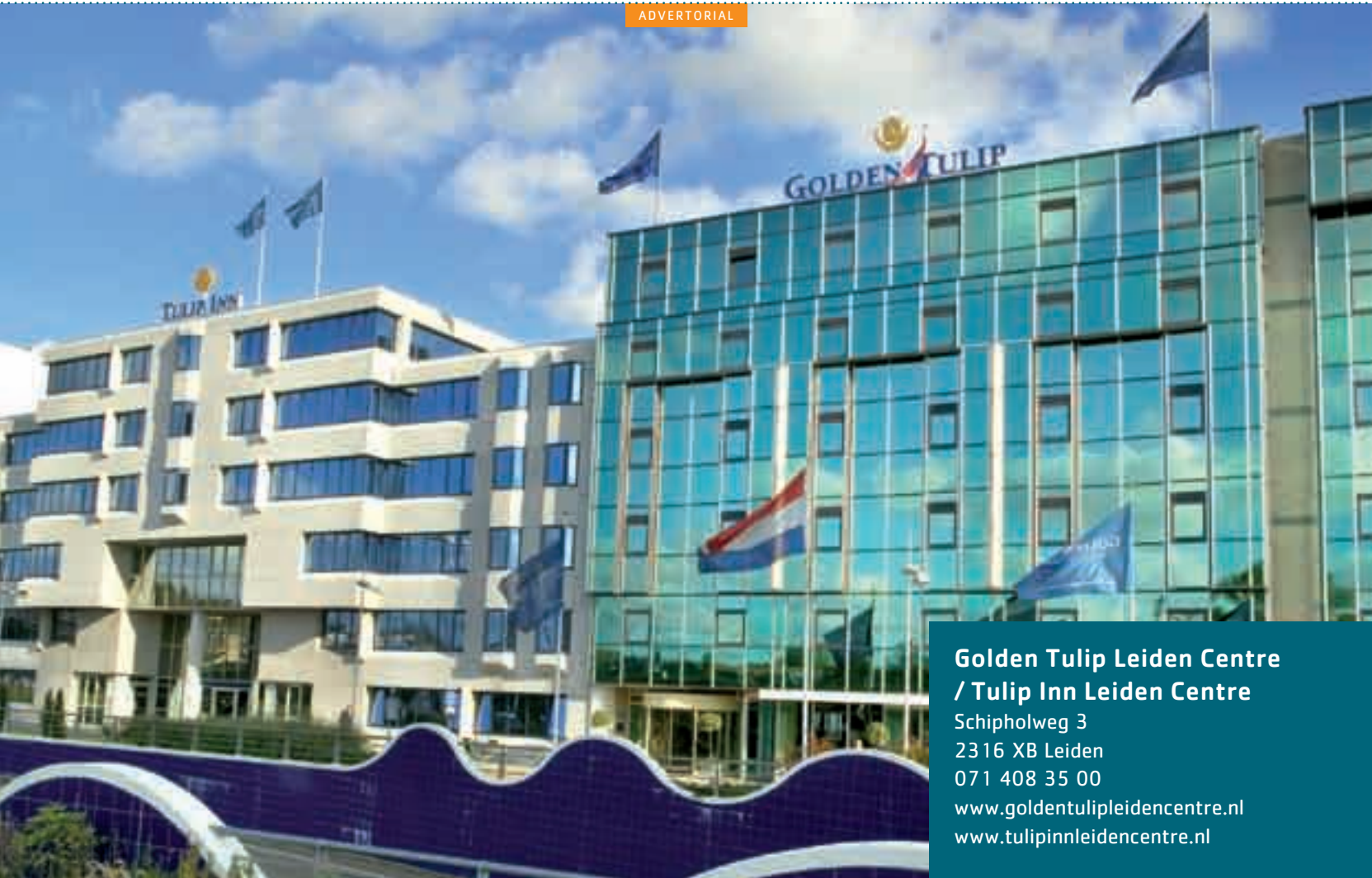
Haagse Schouwweg 10

2332 KG Leiden

071 535 55 55

hotel@holiday-inn-leiden.com

www.holiday-inn-leiden.com

Golden Tulip Leiden Centre / Tulip Inn Leiden Centre

Schipholweg 3
2316 XB Leiden
071 408 35 00
www.goldentulipleidencentre.nl
www.tulipinnleidencentre.nl

Golden Tulip en Tulip Inn

ZEVEN STERREN ONDER ÉÉN DAK

Op loopafstand van het historische centrum van Leiden en schuin tegenover het station Leiden Centraal liggen naast elkaar het viersterrenhotel Golden Tulip Leiden Centre en het driesterrenhotel Tulip Inn Leiden Centre. Hoewel het hier gaat om twee verschillende hotels, delen zij lobby, bar en restaurant. Dat vraagt om een toelichting.

Martijn Bulthuis, General Manager van Golden Tulip en Tulip Inn, is hier graag toe bereid: “Het viersterren hotel Golden Tulip bestaat al sinds 1983. Toen een aantal jaar geleden het pand ernaast vrijkwam is besloten om hier een driesterren hotel aan toe te voegen. Op deze manier is er voor elk budget een kamer beschikbaar en kunnen wij onze gasten dus meer keuze bieden. Zo zijn er voor gezinnen speciale familiekamers. We hebben als het ware zeven sterren onder één dak.”

De gemeenschappelijke lounge is het kloppende hart van de twee hotels. Hier komen alle gasten samen. Er kan rustig een krantje worden gelezen of een spel worden gespeeld. Aan de bar kan men terecht voor een drankje en 's avonds is de lounge dan ook de gezelligste plek van de hotels. De combinatie van de twee verschillende hotels trekt een zeer gemêleerd publiek aan. Een ongedwongen en gemoedelijke sfeer is daarvan het resultaat.

Voor ontbijt, lunch en diner kunnen de gasten van beide hotels terecht in restaurant Rubens. Net als de twee hotels biedt het restaurant haar gasten veel variatie. Van een scherpgeprijsd driegangen menu tot een exclusief kreeftdiner.

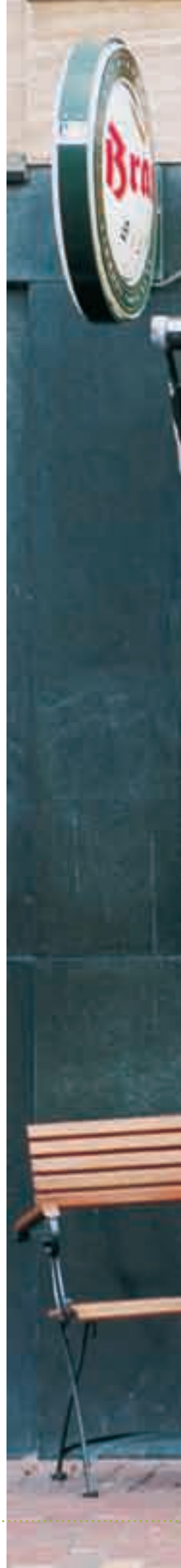
Martijn Bulthuis: “De hotels Golden Tulip en Tulip Inn Leiden Center zijn vanwege hun ligging het perfecte vertrekpunt voor het ontdekken van Leiden.”

Eten in Leiden

ER IS ALTIJD EEN RESTAURANT NAAR UW WENSEN

Leiden telt honderden restaurants, eetcafés en kroegjes. Alle denkbare keukens zijn vertegenwoordigd en in iedere prijsklasse is er wel wat te vinden. Ook voor een lekkere lunch of een gezellige borrel heeft Leiden genoeg te bieden. Veel restaurants en cafés zijn gevestigd in prachtige monumenten, waardoor de ambiance van de Leidse horeca vaak bijzonder is.

In Leiden vindt u altijd een restaurant naar uw wensen. De hierna beschreven restaurants zijn uiteraard slechts een greep uit alle leuke horecagelegenheden die Leiden rijk is. In de index achterin deze brochure vindt u de adresgegevens. Een nog groter overzicht van Leidse restaurants treft u aan op www.leidslekkers.nl.

BURGERZAKEN

Lunch Diner Borrel

Keuken

Van Italiaanse delicatessen tot oosterse specialiteiten en van Mexicaanse tortilla's tot Spaanse tapas... Leiden biedt op culinair gebied voor elk wat wils!

Bijzonder Italiaans

Ristorante Porto Pino is een bijzonder Italiaans restaurant. Het heeft geen menukaart, maar in plaats daarvan stelt de kok iedere avond een nieuw menu samen.

Mexicaanse specialiteiten

Voor echte Mexicaanse specialiteiten moet u bij Cojico zijn. Het restaurant serveert Mexicaanse gerechten zoals in Mexico.

Entrecotes van Entrekoos

Bij Entrekoos, de naam doet het al vermoeden, maken ze de heerlijkste entrecotes. In dit restaurant wordt het stukje vlees op maar liefst vijf verschillende manieren bereid.

Eigentijds Thais

Buddhas is een eigentijds Thais restaurant in hartje Leiden. Het oosterse interieur van het restaurant is prachtig

Oosters neusje van de zalm

Asian Palace is de absolute top van de oosterse keuken. Het restaurant won al verschillende prijzen.

Traditioneel Grieks

Rhodos is een sfeerful restaurant met een traditioneel Griekse kaart. Iedere maand organiseert het restaurant een Griekse avond.

Spaanse Tapas

Rond de open haard genieten van kleine Spaanse hapjes? Dat kan bij Tapas en Zo!

Lekker wokken

Zin in een snelle hap? Eazie salads wok smoothies is een gezond fastfood restaurant. Het eten kan worden afgehaald, maar het is ook mogelijk om in het restaurant te eten.

Eetcafés

Lekker en betaalbaar eten is in Leiden geen probleem. Hier een greep uit de gezellige eetcafés in de binnenstad.

Annie's saté op het terras

In het hart van Leiden is "de eet- en drinkkelder van Leiden" Annie's Verjaardag te vinden. Annie's Verjaardag heeft een groot terras, waar u zomers kunt genieten van een leuk uitzicht en Annie's befaamde saté.

Bruin eetcafé

De Bruine Boon is een bruin eetcafé met een ongedwongen sfeer vlakbij het Centraal Station van Leiden. Men serveert er naast avondmaaltijden, ook ontbijt, lunch en een bijzonder smakelijke kop koffie.

Betaalbare menu's

De driegangen menu's van Brasserie Kwebbelen zijn niet alleen erg lekker, maar ook zeer vriendelijk voor uw portemonnee.

Eerlijke pasta's

Odessa, een zeer geliefd eetcafé onder studenten, serveert eenvoudige en eerlijke pasta's voor een lekker lage prijs.

Exclusief in Leiden en omgeving

Voor de echte fijnproever is er in Leiden en omgeving nog veel te ontdekken.

Culinair genieten

Ongedwongen culinair genieten van mooie (regionale) producten, prachtige wijnen en professioneel gastheerschap. Dat kan bij Restaurant In den Doofpot.

Heerlijke amuses

Voor heerlijke amuses en schitterende wijnen bent u bij restaurant Disgenoten aan het juiste adres.

Wijnfilosofie

Het sfeervolle restaurant Wessels De Zijlpoort heeft de heerlijkste kazen en een eigen wijnfilosofie. Het restaurant heeft maar liefst 70 verschillende wijnen in huis.

Oase van rust

Restaurant Allemansgeest is een oase van rust in de drukke Randstad en heeft een gerenommeerde keuken.

Gevarieerde wijnkaart

Restaurant de Moerbeij in Warmond heeft een schitterende ligging, een gevarieerde wijnkaart en een exquise keuken.

Ambachtelijk vakmanschap

Engelbertha Hoeve is gevestigd in een prachtige herenboerderij uit 1766. De beste kwaliteit en ambachtelijk vakmanschap zijn de uitgangspunten van dit exclusieve restaurant.

Eeuwenoude ambiance

De Beukenhof is een eigentijds restaurant in een eeuwenoude ambiance. De Fransgetinte gerechten zijn van topkwaliteit.

Restaurants in monumenten

In een historische stad als Leiden zijn veel restaurants gevestigd in prachtige monumenten met een bijzondere voorgeschiedenis.

Van herberg tot stadslokaal

Stadslokaal Burgerzaken is gevestigd in een pand uit 1393 en kijkt uit op het mooie stadhuis van Leiden. In de vijftiende en zestiende eeuw stond het bekend als herberg De Eenhoorn.

Houten historie

Restaurant Woods heeft zijn naam te danken aan zijn voorganger. Het exclusieve restaurant is namelijk gevestigd in de voormalige droogloods van de bekende Leidse houthandel Noordman.

De oude meelfabriek

De meelfabriek aan rivier De Zijl waarin Restaurant Zijlstoom is gevestigd, werd gebouwd in 1916. Zijlstroom is een café, restaurant, kookstudio en vergaderruimte. Het restaurant maakt gebruik van de beste streek- en seizoensproducten.

Een nieuw leven voor de dekenfabriek

Na vijftig jaar gedeeltelijke leegstand is de oude dekenfabriek van Jacobus Scheltema uit 1817 nieuw leven ingeblazen. Scheltema is vandaag de dag het complex voor hedendaagse kunst. Daarnaast is er in de oude fabriek een exclusief restaurant gehuisvest.

Een van de laatste stadspoorten

De Poort van Leyden is gedeeltelijk gevestigd in één van de laatste twee stadspoorten die Leiden nog heeft. Sinds 1999 kunt u in de Poort van Leyden eten, drinken en feesten.

De adressen van de restaurants vindt u in de index op pagina 63 en 64.

Wijn & wentelteefjes

Al ruim een eeuw doet het pand van restaurant In den Bierbengel dienst als horecagelegenheid. Van een ruige kroeg tot een besloten herenclub, inclusief meisjes van plezier: in de loop der jaren heeft het monumentale pand onderdak verleend aan ondernemingen van allerlei pluimage. Als de muren toch eens konden spreken. . .

In 1996 werd in dit roemruchte pand het gezellige restaurant In den Bierbengel geopend. “Als je het restaurant binnenkomt vallen de eeuwen over je heen”, aldus eigenares Ingrid Hooyenga. Het eerste dat opvalt, is de warme en authentieke sfeer die er heerst. Ingrid: “Iedereen voelt zich thuis in ons restaurant: Van studenten tot hoogleraren. Echte Leidenaren komen hier graag, maar ook toeristen

weten het restaurant te vinden.” Lekker en betaalbaar eten staat centraal bij In den Bierbengel en daarbij mogen vooral mooie wijnen niet ontbreken.

Na de eerste kennismaking met het restaurant keren veel gasten terug. Dat is niet zelden om de specialiteit van het restaurant: wentelteefjes van suikerbrood. De roots van eigenaar Henk Hooyenga liggen in Friesland en daar haalde hij de inspiratie voor dit overheerlijke dessert vandaan. Ingrid en Henk doen niet geheimzinnig over de bereidingswijze van hun specialiteit. Gasten die het dessert thuis na willen maken, krijgen het recept gewoon mee. Ook benieuwd naar het recept? Ga dan eens langs bij restaurant In den Bierbengel!

Restaurant In den Bierbengel

Langebrug 71
2311 TJ Leiden
071 514 80 56
www.indenbierbengel.nl

Kindvriendelijk

Uit eten met de kinderen... Het kan soms een lastige opgave zijn. Gelukkig zijn er in Leiden genoeg restaurants die goed zijn ingespeeld op de kleinste gasten. Maar ook zonder kinderen is dineren in onderstaande restaurants een aangename avond uit.

Oudt Hollandsche Pannenkoeken

Wat vinden kinderen nu lekkerder dan pannenkoeken? Oudt Leyden 't Pannekoekenhuysje is al vanaf 1907 een begrip in Leiden. De pannenkoeken worden volgens authentiek recept gebakken en op originele delftsblauwe borden geserveerd.

In Griekenland

Bij Grieks restaurant Olympia zijn kinderen van harte welkom. De vriendelijke eigenaren verwelkomen u met een glaasje ouzo en de kinderen krijgen een glaasje fris van het huis.

Pizza!

Kinderen zijn gek op pizza en bij Karalis kunnen kinderen zelf hun pizza samenstellen.

Voor jong en oud

Het Thaise restaurant Sabai Sabai is zowel voor ouder als kind een feest. De Thaise gerechten zijn heerlijk en het personeel heet de kinderen van harte welkom.

Menukaart voor kinderen

De Hooykist is een gezellig eet-café met een gevarieerde kaart. Kinderen krijgen bij binnenkomst een kleurplaat en potloden en er is een aparte menukaart voor hen.

Pieterswijk

De Pieterswijk is één van de oudste buurten van Leiden. Om de Pieterskerk zijn tal van kleine straatjes met vele winkeltjes en restaurants. Dit gebied wordt ook wel het Cartier Latin van Leiden genoemd.

Gezellig eetcafé

Om de hoek van de Pieterskerk ligt het gezellige eetcafé La Bota. Binnen is het warm en knus, maar op zomerse dagen biedt het grote terras van La Bota plaats aan zestig personen.

Bourgondische sfeer

Eten bij Malle Jan is zo mal nog niet! Er heerst een Bourgondische sfeer en u kunt de koks aan het werk zien in de open keuken.

Chinees Indische specialiteiten

Het Chinees Indische restaurant Woo Ping is een begrip in Leiden en een goede stek voor echte lekkerbekken.

Lekker eten op het terras

Lekker eten voor een goede prijs? Dat kan bij M'n Broer. In de zomermaanden heeft dit huiselijke restaurant een mooi terras.

Gastvrije gezelligheid

In den Bierbengel is een knus en gastvrij restaurant waar u goed en betaalbaar kunt dineren.

CARTIER LATIN VAN
LEIDEN: RONDON DE
PIETERSKERK ZIJN TAL
VAN KLEINE STRAATJES
MET VELE WINKELTJES
EN RESTAURANTS

De Kloksteeg

De Kloksteeg is één van de mooiste horecastegen van Leiden. Er zijn drie top-restaurants gevestigd vanwaar u uitkijkt op de eeuwenoude Pieterskerk.

Op hoog niveau

De echte fijnproever is bij Restaurant het Prentenkabinet aan het goede adres. De koks van dit exclusieve restaurant laten zich inspireren door de Franse keuken en koken op hoog niveau.

Franse keuken en mooie wijnen

Recht tegenover de Pieterskerk ligt restaurant Fabers. De kaart is geïnspireerd op de klassieke Franse keuken en de sommelier adviseert u graag over een passende wijn.

Heerlijk genieten

Bij restaurant La Cloche staan lekker eten, vakkundigheid en perfect gastheerschap centraal. Dineren bij La Cloche is een belevenis.

DE KLOKSTEEG IS ÉÉN VAN DE MOOISTE HORECASTEGEN VAN LEIDEN,
VANWAAR U UITKIJKT OP DE EEUWENOUDE PIETERSKERK

Restaurant Dende

VAN DIVERSE BELEGDE FOCACCIA'S EN CLUB SANDWICHES TOT EEN UITGEBREIDE WARME LUNCH

Aan de Nieuwe Rijn – op een steenworp afstand van historische blikvangers als de Visbrug, de Waag, de Burcht en de Koornbrug, ligt restaurant Dende. Een trendy café-restaurant in een monumentaal pand dat al ruim een eeuw dienst doet als horecagelegenheid. Dende heeft een uitgebreide kaart, een gemoedelijke ambiance en een afwisselend publiek waaronder veel dagjesmensen. Het restaurant, of Grand Café zo u wilt, is ideaal als halte bij een stadswandeling, om de route uit te stippelen of gewoon om van het schilderachtige uitzicht te genieten. Uiteraard onder het genot van een kop verse koffie.

Want dat u rustig geniet, dáár gaat het de jonge oprichters van Dende om. Bestel in de zomer een witbier of een rosé en neem plaats op de terrasboot. Ook in dat opzicht is Dende uniek, want het is per boot bereikbaar, al is het soms dringen geblazen voor een (aanleg)plekje.

Van diverse belegde focaccia's en club sandwiches tot een zeer uitgebreide warme lunch, alles is mogelijk. Ook voor de borrel heeft Dende van alles in huis.

De kaarten (lunch, borrel en diner) van Dende zijn uiterst gevarieerd.

Kwaliteit en service staan altijd voorop.

Dat alles tegen een zeer betaalbare prijs. Speciale aandacht gaat ook uit naar de wijnen en de koffie. Niet voor niets is Dende in 2006 op de vierde plaats geëindigd bij de Nationale koffietest van het Algemeen Dagblad. Het bijzondere aan Dende is ook dat het op zaterdag al om 07.30 uur haar deuren opent in verband met de Leidse markt die zich pal voor haar deuren afspeelt.

Dende

Nieuwe Rijn 5
2312 JB LEIDEN
T 071 512 69 15
www.dende.nl

DE KOKS MAKEN ZOVEEL MOGELIJK GEBRUIK
VAN VERSE INGREDIËNTEN

Rond de Hooglandse Kerk

De buurt rond de Hooglandse Kerk leent zich uitstekend voor een mooie avondwandeling. En wat is er heerlijker om daarna aan te schuiven aan een goede maaltijd?

Een verschillende ambiance, dezelfde keuken

De Branderij & De Gaanderij: twee verschillende restaurants met een verschillende ambiance, maar wel met dezelfde keuken. De inrichting van beide restaurants is prachtig en de gerechten van de Fransgetinte menukaart zijn om te smullen.

Frans met een oosters tintje

Restaurant Zout&Peper ligt prachtig aan het water en combineert op verrassende wijze de Franse cuisine met de oosterse keuken.

De adressen van de restaurants vindt u in de index op pagina 63 en 64.

Lunch

Tussen het winkelen, wandelen en de museumbezoeken door kunt u op talloze plaatsen in de Leidse binnenstad eenvoudig of uitgebreid lunchen. We kunnen wederom niet volledig zijn, maar geven u toch graag een beeld van de vele mogelijkheden.

Gezellige pijpenla

Brasserie Vooraf en Toe is een gezellige pijpenla waar u heerlijk kunt ontbijten en lunchen. Niet alleen voor af en toe...

Uitgebreide lunch

Voor een uitgebreide lunch is Grand Café de Stadhouder een goede keus. 's Zomers op het grote terras en in de winter binnen, warm en gezellig.

Van alle markten thuis

Bij restaurant Dende kunt u terecht voor ontbijt, lunch en diner, maar ook gewoon voor een lekker kopje koffie of een goed glas wijn. Dende is van alle markten thuis.

Heerlijke broodjes

Het terras van 'kunstenaarscafé' Van Engelen ligt op de Visbrug en kijkt uit over de Nieuwe Rijn. Rond lunchtijd serveert het café de heerlijkste broodjes.

Aan het water

Restaurant Scartlatti ligt prachtig aan het water en heeft een groot terras dat al bij de eerste zonnestralen gevuld is. Voor lunch, borrel en diner kunt u hier terecht.

Levendig Stadscafé

Bij Stadscafé Van der Werff is het altijd levendig. Naast een hoop gezelligheid biedt dit café ook heerlijke lunches, borrels en diner.

Lunchspecialist

Het Beleg van Leyden is gespecialiseerd in de lunch en heeft een ruime selectie aan overheerlijke broodjes.

Borreltijd

Aan het einde van een lange dag wandelen door de historische binnenstad is het natuurlijk borreltijd. De vermoeide benen vinden rust terwijl u geniet van een glas wijn, een koel getapt biertje of een vers geperste jus d'orange. Al dan niet met tapas, een kaasplankje of een ouderwetse bitterbal.

In het Stadhuis

In 2002 werd in een deel van het stadhuis omgetoverd tot een trendy horecagelegenheid, genaamd City Hall.

Op bezoek bij Einstein

Einstein, gelegen aan één van de gezelligste grachten van Leiden is een café-restaurant met een jong publiek. 's Zomers is het op de terrasboot goed toeven met een drankje.

Borrelen bij Koetshuis de Burcht

Aan de voet van de Burcht ligt het Koetshuis. Een prachtige locatie voor een ontspannen aangeklede borrel en meer.

Academisch genieten

Aan het Rapenburg, door Leidenaars heel bescheiden de mooiste gracht van Europa genoemd, ligt het beroemde café Barrera. Het is een knus, bruin café dat populair is onder studenten, dagjesmensen en echte 'Leienaren'. En wist u dat boven Barrera Soldaat van Oranje Erik Hazelhoff-Roelfzema heeft gewoond?

Engelse pub in hartje Leiden

Midden in Leiden ligt een typische Engelse pub. North End biedt keuze uit vele Engelse bieren, whisky's en uiteraard ontbreekt de 'fish and chips' niet.

Trendy Spaans

Oloroso grande cantina is een trendy Spaans grand café. Men serveert er heerlijke tapas en verfrissende drankjes.

ADVERTORIAL

Franse cuisine met oosters tintje

HIER KAN HEERLIJK GELUNCHT, GEBORRELD EN GEDINEERD WORDEN

De kaart van restaurant Zout&Peper is even lekker als bijzonder. Waar anders dan bij Zout&Peper wordt de Franse cuisine gecombineerd met de oosterse keuken? De koks van het restaurant zijn klassiek geschoold, maar hebben een voorliefde voor oosterse gerechten. En wat blijkt? Een oosters tintje aan de traditionele Franse cuisine levert de heerlijkste gerechten op!

Net als de kaart is ook de locatie van Zout&Peper bijzonder. Het restaurant ligt aan het water en heeft een grote terrasboot, die tot laat in de avond in de zon ligt. Zomers kan hier heerlijk geluncht, geborreld en gedineerd worden.

Zout&Peper is ook iedere zomer te vinden op het Culinaire Festival in Leiden. Hier kunt u kennismaken met al het lekkers dat Leiden te bieden heeft. Zout&Peper brengt ieder jaar een proeverij van kleine en betaalbare hapjes.

Zoals de naam al doet vermoeden is Zout&Peper met haar verrassende kaart en heerlijke wijnen een echte smaakmaker in Leiden!

Restaurant Zout&Peper

Nieuwe Rijn 37
2312 JG Leiden
071 512 60 66
www.zoutenpeper.com

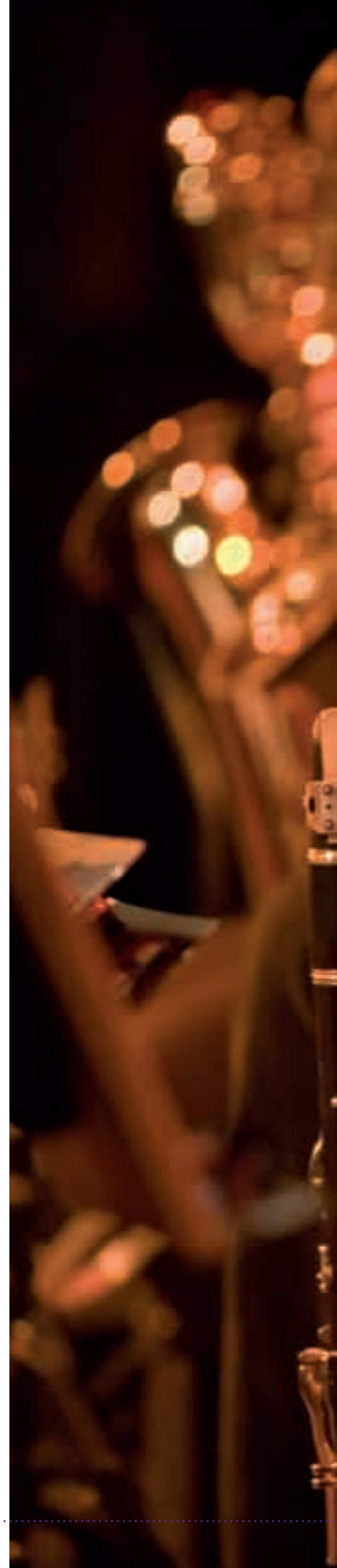
Uitgaan in Leiden

CHECK HET CULTURELE PROGRAMMA OP WWW.LEIDSUITBURO.NL

Leiden is een levendige stad met een rijk aanbod aan feesten en festivals. We noemen de Leidse Jazzweek, het Rembrandt Cultuurfestival, de Lakenfeesten, het Leids Filmfestival, het Leids Cabaretfestival en natuurlijk Leidens Ontzet.

U wilt liever een concert, dans- of theatervoorstelling bijwonen? U heeft in Leiden voldoende keus. Op de volgende pagina's maakt u kennis met een kleine greep uit het culturele aanbod.

Wilt u alle evenementen, muziek-, dans-, film- en theatervoorstellingen overzichtelijk gerangschikt zien? Kijk dan op de website www.leidsuitburo.nl.

Het LAKtheater

Het LAKtheater in het centraal gelegen Lipsiusgebouw van de Universiteit Leiden is onderdeel van de universiteit, maar alle activiteiten zijn voor iedereen toegankelijk. Het programma is verrassend en vernieuwend en ook de jeugdvoorstellingen zijn druk bezocht.

Het Scheltemacomplex

Het Scheltema aan de Marktsteeg is het complex voor actuele kunst, midden in het hart van de stad Leiden. In het historische pand worden hedendaagse kunst-disciplines met elkaar verweven binnen een unieke vorm van samenwerken. Er zijn concerten, voorstellingen, tentoonstellingen, lezingen, colleges, festivals en seminars. Scheltema is een inspirerende ontmoetingsplek voor mensen, cultuur en wetenschap.

De adressen van de theaters vindt u in de index vanaf pagina 63.

De Leidse Schouwburg

Het oudste theater van Nederland, de Leidse Schouwburg, vormt sinds 1705 het culturele hart van Leiden. Het rode pluche, de kroonluchters, de gouden ornamenten; de entourage in de Oude Dame is klassiek en persoonlijk. De Leidse Schouwburg wordt door theatermakers en bezoekers geroemd om zijn unieke ambiance, goede akoestiek en intieme sfeer. Een avond uit is bij de Leidse Schouwburg een bijzondere belevenis.

Het Rembrandt Cultuurfestival

UW BEZOEK AAN LEIDEN

Raadpleeg voor uw bezoek aan Leiden onze website www.Leiden.nl voor de meest actuele informatie.

De Stadsgehoorzaal: een perfecte afsluiting van de dag

EEN CONCERT IN DE STADSGEHOORZAAL MAAKT EEN BEZOEK AAN LEIDEN COMPLEET

“De Stadsgehoorzaal is hét concert- en congresgebouw van Leiden”, aldus de trotse directeur, Petra Unger. Na een grootscheepse verbouwing opent de vernieuwde Stadsgehoorzaal in april 2009 haar deuren voor het grote publiek. In de feestelijke openingsmaanden die daarop volgen, kan het publiek in een rondleiding kennis maken met het schitterende eindresultaat.

Het prachtige monumentale pand stamt uit 1891. De tijd spaarde het gebouw niet, maar in 1996 werd met een grote renovatie de allure van de Grote Zaal in ere hersteld. Hiermee was de renovatie van de Stadsgehoorzaal nog niet voltooid. In 2007 is begonnen met de tweede fase en de uitbreiding met de Kleine Zaal, nieuwe foyers, werkruimtes en een cultuurtuin met buitenpodium. Vanaf april 2009 is de Stadsgehoorzaal eindelijk een volwaardig concert- en congresgebouw, de nieuwe trots van Leiden.

In de Grote Zaal van de Stadsgehoorzaal kunt u uiteenlopende concerten bezoeken, van klassiek tot pop. Tot de opening van de vernieuwde Stadsgehoorzaal vinden de concerten plaats in de zeventiende-eeuwse Waag van Leiden. In dit prachtige monument houdt men recepties of organiseert men tentoonstellingen. En voor trouwlustigen goed nieuws: je kunt in de sfeervolle Waag zelfs het ja-woord geven!

Voor Leidenaren is De Waag vooral de plek waar op 3 oktober tijdens Leidens Ontzet de traditionele haring en wittebrood wordt uitgedeeld.

De Stadsgehoorzaal en De Waag maken een bezoek aan Leiden compleet.

Stadsgehoorzaal
Breestraat 60
2311 CS Leiden
071-514 05 80
www.stadsgehoorzaalleiden.nl

De Waag
Aalmarkt 21
2311 ES Leiden
071-514 05 80
www.stadsgehoorzaalleiden.nl

Shoppen in Leiden

VEEL SPECIAALZAAKJES IN KLEINE STRAATJES EN STEEGJES

Wat Leiden ook zo'n leuke bestemming maakt voor een verblijf van één of meer dagen is het grote aanbod van bijzondere winkels in een sfeervolle setting. Natuurlijk zijn bijna alle grootwinkelbedrijven vertegenwoordigd, maar het zijn juist die speciaalzaakjes in kleine straatjes en steegjes in het historische centrum die het shoppen zo leuk maken. Een goede service, vriendelijke bediening en aandacht voor kwaliteit.

Kijk, kies en koop bij de vele sfeervolle antiek- en boekenwinkels, bijzondere kledingzaken, delicatessenwinkels, cadeaushops en galleries. We kunnen hier niet volledig zijn, maar laten graag een paar in het oog springende winkeltjes de revue passeren. U heeft de smaak te pakken? Bestel dan het boekje Leids Leuks met een overzicht van nog meer bijzondere winkels via www.leidsleuks.nl. Het boekje is ook verkrijgbaar bij diverse Leidse winkels.

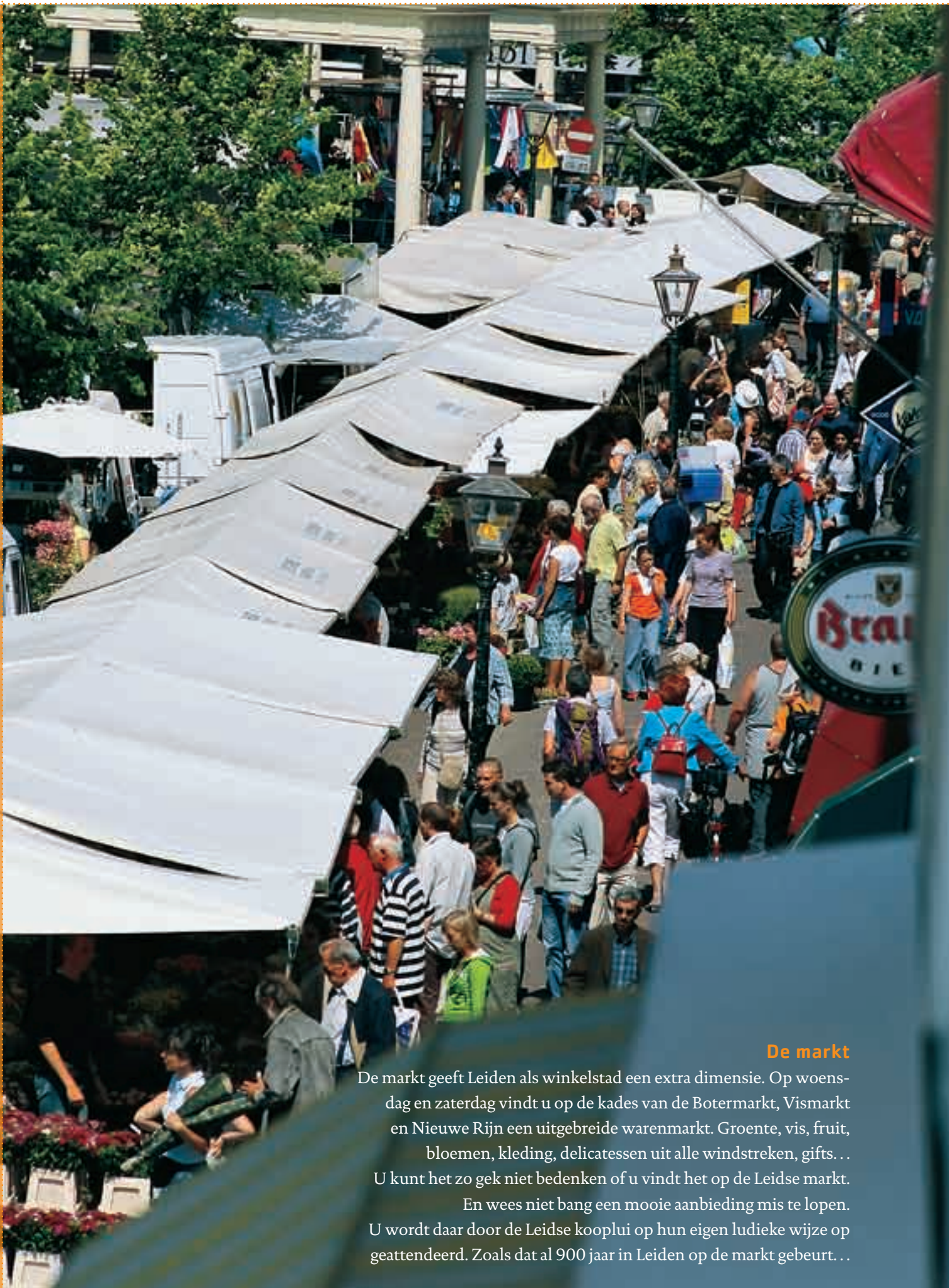

art nail

Kleinste Kunst

HET DIJKBESSEL

De markt

De markt geeft Leiden als winkelstad een extra dimensie. Op woensdag en zaterdag vindt u op de kades van de Botermarkt, Vismarkt en Nieuwe Rijn een uitgebreide warenmarkt. Groente, vis, fruit, bloemen, kleding, delicatessen uit alle windstreken, gifts. . . U kunt het zo gek niet bedenken of u vindt het op de Leidse markt.

En wees niet bang een mooie aanbieding mis te lopen. U wordt daar door de Leidse kooplui op hun eigen ludieke wijze op geattendeerd. Zoals dat al 900 jaar in Leiden op de markt gebeurt. . .

First Floor Items

Op zoek naar echt iets bijzonders? Kom dan eens langs bij het opvallende winkelatelier First Floor Items. U vindt er tassen gemaakt van bewerkte fietsbanden, ringen van oude guldens en nog veel meer eigenzinnig vormgegeven producten. Ambachtelijk handwerk. Soms met een knipoog.

Galerie Piculiar

In de Diefsteeg vindt u in deze knusse galerie eigenwijze fotografiekunst en bijzondere sieraden. Galerie Piculiar; voor vernieuwend werk en een eigentijdse blik op kunst.

Dickens Style

Op zoek naar bouwmaterialen uit de jaren 1800 – 1950? Bij Dickens Style vindt u wat u zoekt. Schouwen, traponderdelen, glas in lood, sanitair. Maar ook voor antieke meubelen bent u hier aan het goede adres.

Het ChocoLokaal

Het ChocoLokaal is een hippe chocoladewinkel met een moderne smaak in bonbons en chocoladebrokken, in verrassende uitvoeringen zoals balsamico/tomaat, wasabi, five spices en brokken met walnoten en honing waar je letterlijk je vingers bij aflikt. Daarnaast vindt u er vele andere producten met chocolade of voor chocolade, zoals chocolade voor fondue, chocolademousse voor dummies, chocoladefonduesets en -fontein en kook- en leesboeken.

De adressen van de winkels vindt u in de index vanaf pagina 63.

Glaswinkeltje

Op de Langebrug, naast de *Gekroonde liefdepoort* en het huis van Jan Steen zit sinds kort een exclusieve winkel voor de echte glasliehebber. Glaswinkeltje verkoopt exclusieve glazen, vazen, karaffen, schalen, maskers, sfeerlichten en raamhangers.

Babassu

U hoeft de stad niet uit voor een complete beauty-behandeling. Bij Babassu Skin & Spa vindt u alles op het gebied van luxe huidverzorging. Verkoop van exclusieve huidproducten en parfums, diverse gezichts- en lichaamsbehandelingen, saunafaciliteiten.

De adressen van de winkels vindt u in de index vanaf pagina 63.

'n Steekje Los

Breien is hot! Deze frisse en trendy wolwinkel is voor een breed publiek toegankelijk. 'n Steekje Los heeft een uitgebreid assortiment wolsoorten. Ook voor advies of brei-cursussen kunt u hier terecht.

Mainstreet

Deze exclusieve damesmodezaak in de Haarlemmerstraat biedt keuze uit kleding van topdesigners als Dries van Noten, Annemarie Verbeke, Kenzo en Vivienne Westwood. Voor een feest, een belangrijke zakelijke bespreking of omdat u er altijd verzorgd en stijlvol uit wilt zien; bij Mainstreet slaagt u altijd.

Plato Leiden

De echte liefhebber van muziek en films gaat naar Plato. Al dertig jaar lang helpen de medewerkers van Plato de muzikliefhebbers aan de allerbeste muziek. Van Abba tot Zappa en alles ertussenin.

Van Manen Aan Tafel

Mooi servies hoeft niet duur te zijn! Van Manen Aan Tafel bewijst dat. U vindt er kopjes, schotels, borden, schalen, glazen in alle prijsklassen. En om de gedekte tafel helemaal af te maken heeft u ook nog een ruime keuze in tafellinnen.

Lou Cigalou

Een stukje Zuid Frankrijk in Leiden vindt u in de Morsstraat bij Lou Cigalou. De winkel geurt naar heerlijke lavendelzeep en een loom vakantiegevoel overspoelt u. U kunt hier ook terecht voor tapenades, olie, aardewerk en tafellinnen. Au revoir!

The Mayflower Bookshop

Leiden kent als studentenstad natuurlijk veel boekenwinkels. Maar The Mayflower Bookshop (vernoemd naar het schip waarmee de Pilgrim Fathers naar Amerika vertrokken) is wel een heel bijzondere winkel. Deze winkel aan de Hogewoerd biedt u namelijk een breed aanbod van Engelstalige literatuur.

Kitchen Art

De kunst van het koken verstaat Kitchen Art als geen ander. Voor keukengereedschap van hoge kwaliteit – bakvormen, weegschalen, pannen en serviesgoed – en deskundig advies moet u bij dit walhalla voor keukenprinsen en –prinsessen zijn.

Omgeving Leiden

IN DE DIRECTE OMGEVING ZIJN ER VOLOP BEZIENSWAARDIGHEDEN
EN ONTSPANNINGSMOGELIJKHEDEN

Leiden is niet alleen een mooie historische stad, ook biedt de directe omgeving veel bezienswaardigheden en ontspanningsmogelijkheden. Op enkele kilometers afstand vindt u stranden en duinen in Katwijk en Noordwijk. In het voorjaar trekken de bloeiende bollenvelden en de kleurenpracht in de Keukenhof in Lisse veel bezoekers en de uitgestrekte watergebieden van de Brasem en de Kagerplassen zijn voor de watersportliefhebber een paradijs.

En als u en uw (klein)kinderen nog meer willen ontdekken... Vanaf Leiden zijn in korte tijd te bereiken: Attractiepark Duinrell in Wassenaar, Space Expo Noordwijk, Corpus Experience in Oegstgeest en Madurodam in Den Haag.

Keukenhof Lisse

In de Keukenhof in Lisse barst jaarlijks de lente los. Meer dan zeven miljoen bloembollen zijn geplant en dat geeft in het voorjaar een kleurenpracht die zijn weerga niet kent. Kinderen kunnen zich volop uitleven in de Bollebozenroute, de dierenweide en een doolhof. Ervaar het ultieme voorjaarsgevoel en bezoek de Keukenhof.

Duinrell

Kom genieten op Attractiepark Duinrell in Wassenaar! De vele spetterende attracties staan garant voor een onvergetelijk dagje uit voor de hele familie. Ga ook op glijbaanavontuur in het Tikibad met meer dan tien glijbanen en waterattracties.

Alle webadressen staan in de index op pagina 65.

Corpus Experience

Een wereldprimeur in Nederland. Vanaf maart 2008 opent Corpus Experience zijn deuren aan de rand van Leiden. Maak een reis door uw lichaam en beleef via de verschillende theaters op een geweldige en verrassende manier hoe het hart werkt, hoe een wond heelt of hoe je darmen omgaan met een broodje kaas.

Madurodam

In één ochtend de Domtoren in Utrecht, het Centraal Station in Groningen, het Muiderslot in Muiden, de haven van Rotterdam en de Korenmolen van Leiden bekijken? Dat kan in Madurodam! In Madurodam zijn meer dan 700 gebouwen, molens, bruggen, bomen, treinen te bewonderen. Kennismaken met Nederland? Kom naar Madurodam!

Space Expo Noordwijk

Alles weten over ruimtevaart? Kom naar Space Expo, het ruimtevaartcentrum in Noordwijk en krijg antwoord op de volgende vragen: Hoe werkt zwaartekracht? Wat is een zwart gat? Welke functie hebben satellieten? En aan welke ruimtemissies wordt nu gewerkt? Ontdek het zelf op het zwaartekrachtplein, het satellietenplein of met de gravitatieput. Beleef een lanceringssimulatie of lanceer je eigen satelliet in de ruimte. Een bezoek aan Space Expo is een spannende, adembenemende én leerzame ervaring voor jong en oud.

Leiden; Fun for Kids!

Een bezoek aan een stad saai? Niet als je naar Leiden komt! In Leiden ontdek je de vetste winkels, coole musea, spannende speurtochten en de lekkerste restaurantjes. Je hoeft je geen seconde te vervelen. Sterker nog, je zult na één of meer dagen Leiden blij zijn dat je even kunt gaan zitten... Lees maar eens wat er allemaal te doen en te zien is!

Gefopt...

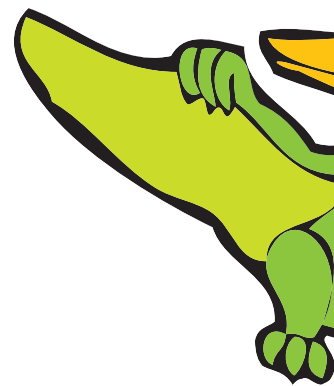
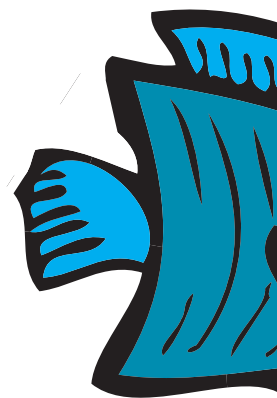
Maskers, jeukpoeder, fopneuzen, pruiken, snorren, levens-echte spinnen... Je kijkt je ogen uit bij Feestwinkel Padenburg. Je vindt er alles en meer voor Halloween, 1 april, een verjaardag, om zomaar een keer je ouders de stuipen op het lijf te jagen of de blits te maken op je schoolfeest.

Burcht

Stel je voor: op deze plek staat al duizend jaar een burcht; eerst van hout, later van steen. Doe je ogen dicht en je ziet de ridders voor je en hoort het wapengekletter. En je kunt de Burcht zelfs beklimmen. Vanaf de omgang heb je een fantastisch uitzicht over Leiden.

De Grimmige Gruwelloop

Je bent niet bang aangelegd? Je durft kennis te maken met dieven en moordenaars uit de zeventiende eeuw? En van een beetje bloed, wat griezelverhalen en een gifbeker hier en daar lig jij niet wakker? Loop dan de Grimmige Gruwelloop met je broers, zussen, vrienden of ouders (als ze durven). Je kunt je Grimmige Gruwelloop halen bij de VVV.

... de vetste winkels,
coole musea, spannende
speurtochten...

Silvester; niet alleen voor boekenwormen

Boeken over indianen, de middeleeuwen, tovenarij, prinsen en prinsessen, voetbal... maar ook jeugd-encyclopedieën, buitenlandse kinderboeken, ansichtkaarten en posters. Het is een feest om rond te snuffelen bij Jeugdboekhandel Silvester.

Koek in de pan

Met stroop, met appel, gehakt, kaas, spek...of gewoon alleen maar met poedersuiker? Hoe je de pannenkoek ook belegt, je eet je vingers erbij op! In Leiden heb je keuze uit maar liefst drie pannenkoekenrestaurants!

Het water op!

Geen zin om te wandelen? Je kunt Leiden ook verkennen per roei-boot, kayak, Canadese kano, waterfiets of motorsloep. En neem voor je verjaardagspartijtje je vriendjes en vriendinnetjes mee! Informeer maar eens bij Botenverhuur 't Galgewater!

Op visite in de zeventiende eeuw

Alsof ze even weg zijn, de Pilgrimfamilie uit de zeventiende eeuw. Het eten staat op tafel, het bed is opgemaakt en her en der liggen stapels boeken. Breng een bezoek aan het kleinste museum van Leiden: het Pilgrimhuisje.

Oog in oog met een dino

Bij Museum Naturalis kijk je niet alleen je ogen uit, je kunt ook heel veel doen! En dat is hartstikke leuk. Dit museum kreeg dan ook niet voor niks maar liefst vier sterren van de Avro Museumbende!

Leiden. Key to Discovery

The origins of the city

THROUGH THE COBBLESTONE ALLEYS, ONE CAN DISCOVER CENTURIES OF HISTORY IN ITS MANY MONUMENTAL BUILDINGS

In ancient times a thriving settlement grew up on the banks of the River Rhine. At the beginning of the 13th century the emerging city was granted municipal status by the count of Holland and the city of Leiden was born. Leiden gained renown in the 15th century when it became famous for its prosperous textile industry. During the eighty years war against the Spanish in the 16th century Leiden suffered terribly. On 3rd October 1574 it finally regained its freedom when it was liberated from the Spanish siege. To this day October 3rd is celebrated in Leiden with an abundant city festival. Prince William of Orange rewarded the people of Leiden for their heroic resistance by founding Leiden University, the oldest university in The Netherlands. Today Leiden is a vibrant university town and centre for knowledge with a rich cultural history. Leiden is not called, “key to discovery” for nothing.

PILGRIM (FOUNDING) FATHERS

In 1608 Leiden became a safe haven for the religious refugees escaping England in fear of prosecution. From 1620 these so-called ‘Pilgrim Fathers’ made the courageous decision to sail to North America or ‘New World’. Many plaques, monuments and buildings in Leiden commemorate these brave men, who are referred to as ‘The Founding Fathers’ in the United States. In fact several American presidents were direct descendants of these pilgrims.

Monuments in Leiden

Leiden possesses more than 2700 monuments, many of which are open to visitors. These include almshouses, mills, churches and historic city gates. Many sights such as the University Academy building, Leiden Observatory, Citadel and Weighing House can be visited during a short city walk or by bicycle. Other charming options are to discover Leiden by rowing boat or by enjoying a guided canal boat tour, available in many different languages.

Leiden University

ACADEMY BUILDING IS THE SOLEMN ACADEMIC HEART

Leiden university has no campus and therefore the university buildings, student houses and lecture venues are scattered throughout the city. The Academy Building is the solemn academic heart of the university where many graduations and ceremonies take place.

The University and the Dutch Royal Family

Leiden University has always had a special relationship with the Dutch Royal family. This tradition was of course started by the university's founder, William of Orange. However, both Queen Juliana and Queen Beatrix, as well as the heir to the throne, Willem-Alexander, studied in Leiden. Both Queen Juliana and Queen Beatrix received an honorary doctorate from Leiden University.

The museums of Leiden

TWELVE FANTASTIC MUSEUMS WITHIN WALKING DISTANCE OF EACH OTHER

No other city in The Netherlands has twelve fantastic museums within walking distance of each other. The options are overwhelming: Dinosaur skeletons in the *National Museum of Natural History Naturalis*; paintings by the famous Leiden born painter Rembrandt in the *Municipal Museum of Leiden Lakenhal*; Wajang puppets from Indonesia in the *National Museum of Ethnology*; medical history from bloodletting to breast prosthesis in the *Boerhaave Museum*; an Egyptian tomb in the *National Museum of Antiquities*; treasures from Japan in the *Siebold House*; the authentic *Mill Museum De Valk* and the oldest *Hortus botanicus* in the country where the first tulips brought to the Netherlands were planted.

Hotels and restaurants

To discover the heart of Leiden, you need to take your time and also enjoy the sights and sound by night. Leiden and its surroundings have many affordable, comfortable and romantic hotels where you can expect a hospitable and warm welcome.

Leiden also offers a wide selection of international cuisine in its many restaurants, brasseries and cafés.

A selection of hotels in Leiden and its surroundings:

Hotel Restaurant Nieuw Minerva ***

www.nieuwminerva.nl
+31 (0)71 512 63 58

Golden Tulip**** and Tulip Inn *** Leiden Centre
www.goldentulipleidencentre.nl
www.tulipinnleidencentre.nl
+31 (0)71 408 35 00

Holiday Inn Leiden ****
www.holiday-inn-leiden.com
+31 (0)71 535 55 55

Hotel Mayflower ***
www.hotelmayflower.nl
+31 (0)71 514 26 41

Van der Valk Hotel Leiden ****
www.hotelleiden.nl
+31 (0)71 573 17 31

Pension Witte Singel *
www.pension-ws.demon.nl
+31 (0)71 512 45 92

Mariënpoel Hotel ****
www.marienpoelhotel.com
+31 (0)71 528 35 39

Tulip Inn Leiderdorp***
www.tulipinnleiderdorp.nl
+31 (0)71 589 93 02

Hotel Ibis Leiderdorp ***
www.accorhotels.com
+31 (0)71 541 41 41

Hotel de Gouden Leeuw ****
+31 (0)71 560 28 00
www.hoteldegoudenleeuw.nl

Leiden. Stadt der Entdeckungen

Die Entstehung der Stadt

DIE GESCHICHTE DER STADT REICHT WEIT ZURÜCK

Die Geschichte der Stadt reicht weit zurück; schon lange vor der Zeitwende wohnten Personen an den Rheinufern. Um das Jahr 1200 hatte die Siedlung sich derartig entwickelt, dass der Graf von Holland ihr die Stadtrechte verlieh; die Stadt Leiden war geboren. Leiden war im fünfzehnten Jahrhundert bekannt für seine Tuchindustrie. Im sechzehnten Jahrhundert hatte Leiden schwer zu leiden unter der spanischen Belagerung während des Achtzigjährigen Krieges. Am 3. Oktober im Jahre 1574 flohen die spanischen Truppen und wurde Leiden befreit. Bis heute wird dieser Befreiung gedacht mittels grandioser Feierlichkeiten. Als Belohnung für den heldenmutigen Widerstand gab Prinz Wilhelm von Oranien Leiden eine Universität. Die Universität Leiden ist somit die älteste niederländische Universität. Heutzutage ist Leiden eine florierende Universitätsstadt mit einem großen Angebot an Wissen und Kulturgeschichte. Und die Geschichte in der historischen Innenstadt immer noch lebendig. Leiden heißt nicht ohne Grund Stadt der Entdeckungen!

PILGRIM FATHERS (PILGERVÄTER)

Um religiösen Verfolgungen im Heimatland zu entkommen, floh im Jahre 1606 eine Gruppe englischer Glaubensflüchtlinge nach Holland. Im Jahre 1620 entschlossen sich diese Pilgrim Fathers dafür, die Überfahrt nach Nord-Amerika der sogenannten Neuen Welt anzutreten. Mehrere Denkmäler, Plaketten und Gebäude in der Stadt erinnern an den Aufenthalt dieser Glaubensflüchtlinge, die in den Vereinigten Staaten als Founding Fathers (Gründungsväter) betrachtet werden. Manche amerikanischen Präsidenten gelten als regelrechte Nachfahren dieser Pilgrims (Pilger).

Denkmäler in Leiden

Leiden zählt gut 2700 Denkmäler, davon ist ein Großteil zugänglich, wie typische Innenhöfe und Kirchen, Mühlen und Stadttore. Doch denken Sie auch an das Leidener Schauspielhaus, das Akademiegebäude, die Sternwarte, die Stadtwaage und vieles mehr.

Eigentlich ist die Leidener Innenstadt ein großes Denkmal. Nun ja, groß... Alles kann bei einem Stadtrundgang, einer Bootsfahrt oder Radtour besichtigt werden.

Universität Leiden

DAS AKADEMIEGEBÄUDE BILDET DAS WÜRDIGE AKADEMISCHE HERZ DER STADT

Die Universität finden Sie durch ganz Leiden wieder. Sie hat keinen Campus, doch in der ganzen Stadt finden Sie Universitätsgebäude, Studentenwohnheime und Hörsäle. Das Akademiegebäude am Rapenburg bildet das würdige akademische Herz der Stadt.

Die Universität und das niederländische Königshaus

Die Leidener Universität hat seit jeher eine spezielle Beziehung zu der niederländischen königlichen Familie. Der Anfang wurde gemacht durch Prinz Wilhelm von Oranien, Stifter der Universität Leiden. Königin Juliana und Königin Beatrix studierten an der Leidener Universität, ebenso wie Thronfolger Wilhelm Alexander. Sowohl Königin Juliana, als auch Königin Beatrix erhielten das Ehrendoktorat der Leidener Universität.

Die Leidener Museen

ZWÖLF FANTASTISCHE MUSEEN, DIE SICH ALLE IN KURZER ENTFERNUNG ZUEINANDER BEFINDEN

Keine andere niederländische Stadt hat zwölf fantastische Museen, die sich alle in kurzer Entfernung befinden und zu Fuß zu erreichen sind.

Dinosaurierskelette, Meisterstücke von Rembrandt und Lievens, Wajangfiguren aus Indonesien, die medizinische Geschichte vom Aderlass bis zur Brustprothese, ägyptische Tempel, Schätze aus Japan und alles über die Leidener Befreiung: das alles und mehr kann man in den Museen von Leiden entdecken.

Besuchen Sie das Reichsmuseum für Altertümer, das Sieboldhaus, Naturalis, das Mühlenmuseum De Valk, das Stadtmuseum De Lakenhal, den Hortus Botanicus und das Museum Boerhaave.

Hotels und Restaurants

Um Leiden wirklich zu entdecken, müssen Sie eigentlich länger als nur einen Tag bleiben. Und das ist selbstverständlich möglich. Leiden und die Nachbargemeinden haben viele gemütliche und komfortable Hotels in jeder Preisklasse. In welchem Hotel Sie auch verbleiben: überall heißt man Sie herzlich willkommen.

Die Leidener Bürger essen sehr gerne auswärts. Auch Besucher der Stadt sind herzlich willkommen in den vielen Restaurants, die Leiden zu bieten hat. In allen Preisklassen zeigt Leiden ein vielseitiges gastronomisches Angebot. Die Hotels in Leiden und direkter Umgebung in einer Übersicht.

Hotel Restaurant Nieuw Minerva ***
www.nieuwminerva.nl
+31 (0)71 512 63 58

Golden Tulip**** and Tulip Inn *** Leiden Centre
www.goldentulipleidencentre.nl
www.tulipinnleidencentre.nl
+31 (0)71 408 35 00

Holiday Inn Leiden ****
www.holiday-inn-leiden.com
+31 (0)71 535 55 55

Hotel Mayflower ***
www.hotelmayflower.nl
+31 (0)71 514 26 41

Van der Valk Hotel Leiden ****
www.hotelleiden.nl
+31 (0)71 573 17 31

Pension Witte Singel *
www.pension-ws.demon.nl
+31 (0)71 512 45 92

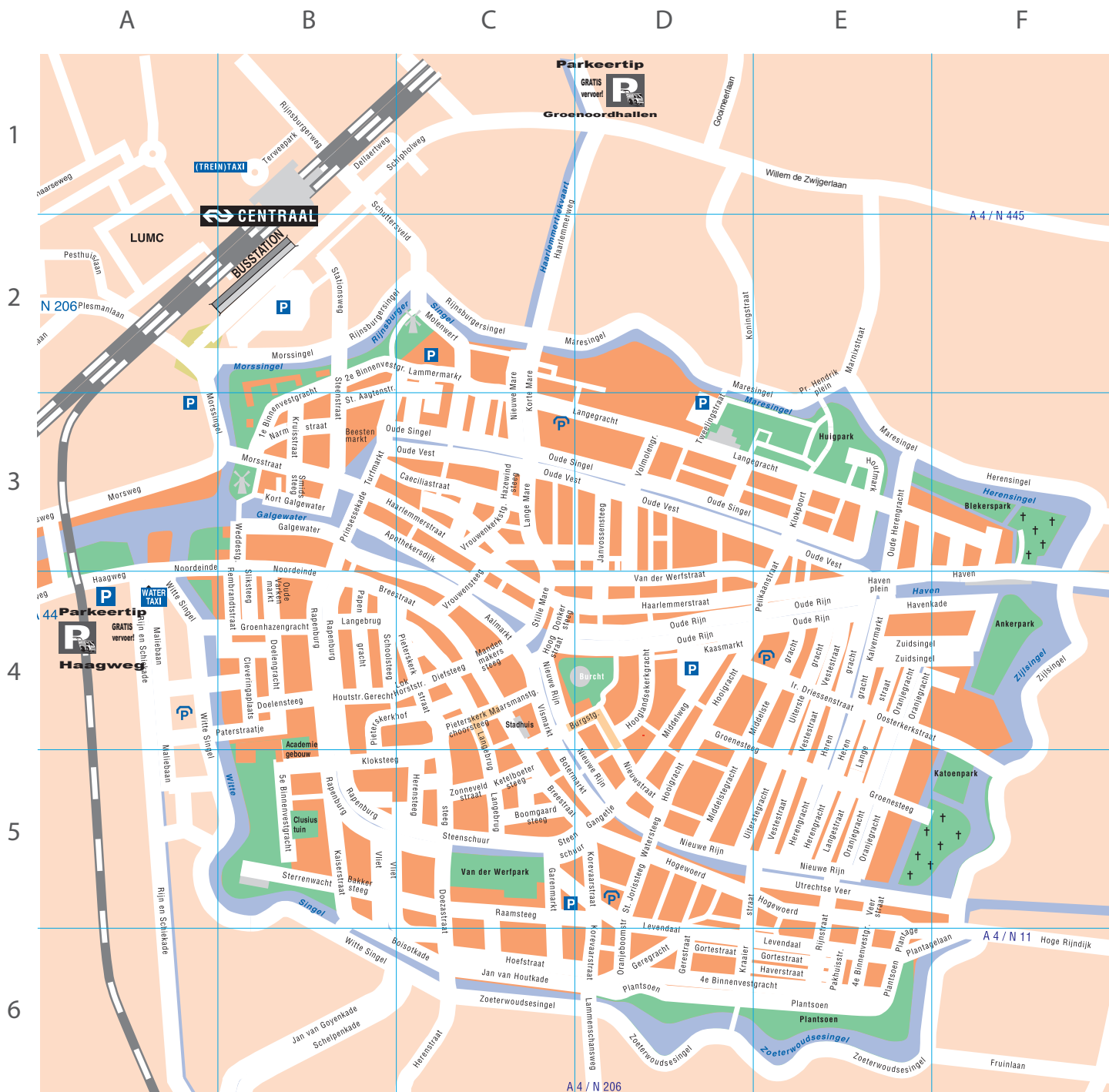
Mariënpool Hotel ****
www.marienpoelhotel.com
+31 (0)71 528 35 39

Tulip Inn Leiderdorp***
www.tulipinnleiderdorp.nl
+31 (0)71 589 93 02

Hotel Ibis Leiderdorp ***
www.accorhotels.com
+31 (0)71 541 41 41

Hotel de Gouden Leeuw ****
+31 (0)71 560 28 00
www.hoteldegoudenleeuw.nl

Bereikbaarheid Leiden

Met dank aan Groepswijzer.nl

Parkeren in Leiden

Leiden heeft een autoluwe oude binnenstad. In het oude centrum is het aantal parkeerplaatsen beperkt. U kunt uw auto het best parkeren in één van drie parkeergarages of op één van de zeven parkeerterreinen. Parkeert u uw auto bij parkeerterrein Haagweg of parkeerterrein Groenoordhallen, dan brengt een cityshuttle u (gratis) naar de binnenstad in minder dan tien minuten. Voor alle informatie over parkeren in Leiden surft u naar: www.leiden.nl.

Index

GESCHIEDENIS VAN LEIDEN

Pilgrim Archives [C6]
www.pilgrimarchives.nl
071 516 53 55

Uw bezoek aan Leiden
www.leiden.nl

MONUMENTEN VAN LEIDEN

De Burcht [D4]
Burgsteeg 4

Het Gravensteen [B4]
Pieterskerkhof 6

Pieterskerk [C4]
Pieterskerk 1a Leiden
www.pieterskerk.com
071 512 43 19

Hooglandse Kerk [D4]
Middelweg 2
www.hooglandsekerk.com
071 514 96 36

Bibliotheca Thysiana [B4]
Rapenburg 8
www.bibliotheek.leidenuniv.nl
071 527 28 57

WANDELEN IN LEIDEN

VVV winkel [B2]
Stationsweg 2d
0900 – 222333
(50 cent per minuut)

Gilde Leiden
www.gildeleiden.nl
071 523 29 33

Op de step
www.opdestep.nl
071 514 80 30

Groepswijzer
www.groepswijzer.nl
071 523 61 43

Storytrail
www.storytrail.nl
030 246 79 11

Het Hof Meermansburg [D3]
Oude Vest 159a
www.regentenkamer.com

MUSEA IN LEIDEN

Hortus Botanicus Leiden [B4]
Rapenburg 73
www.hortusleiden.nl
071 527 72 49

Museum Boerhaave [C3]
Lange St. Agnietenstraat 10
www.museumboerhaave.nl
071 521 42 24

Museum de Lakenhal [C3]
Oude Singel 32
www.lakenhal.nl
071 516 53 60

Museum Volkenkunde [B2]
Steenstraat 1
www.volkenkunde.nl
071 516 88 00

Naturalis [A2]
Darwinweg 2
www.naturalis.nl
071 5 68 76 00

Rijksmuseum van Oudheden [B4]
Rapenburg 28
www.rmo.nl
0900 – 66 00 600 (10 ct p/m)

SieboldHuis [B4]
Rapenburg 19
www.sieboldhuis.org
071 512 55 39

Stedelijk Molenmuseum De Valk [C2]
Tweede Binnenvestgracht 1
www.molenmuseumdevalk.nl
071 516 53 53

Regionaal Archief Leiden [C6]
Boisotkade 2A
www.leidenarchief.nl
071 516 53 55

Wagenmakersmuseum [B4]
Oude Varkenmarkt 13
071 512 00 72

UNIVERSITEIT LEIDEN

Universiteit Leiden [B5]
Rapenburg 70
www.universiteitleiden.nl
071 527 27 27

Evenementenbureau
www.evenementenbureau.leidenuniv.nl
071 527 31 35

Academiegebouw [B4]
Rapenburg 73
www.universiteitleiden.nl
071 527 27 27

Kamerlingh Onnes Gebouw [C5]
Steenshuur 25
www.universiteitleiden.nl
071 527 75 12

VAREN IN LEIDEN

Rederij de Oude Rijn
www.rondvaartenleiden.nl
06 13 74 05 38

Rederij Schuitje Vaart
www.schuitjevaart.nl
06 49 77 81 25

Rederij Rembrandt
www.rederijrembrandt.nl
071 513 49 38

De Leidse Rederij
www.leidserederij.nl
071 528 22 52

Botenverhuur 't Galgewater
www.galgewater.nl
071 514 97 90

Rederij de Drie Geuzen
www.driegeuzen.nl
06 21 66 41 96

Rederij Triton
www.rederijtriton.nl
071 401 32 28

Rederij Van Hulst
www.rederijvanhulst.nl
071 301 01 33

Groene Hart Cruises
www.partyboot.nl
071 541 31 83

Rederij Van der Meer
www.varendfeesten.nl
071 501 85 28

Olympia Charters
www.olympia-charters.nl
071 301 00 43

HOTELS IN LEIDEN

Hotel Restaurant Nieuw Minerva [C4]
www.nieuwminerva.nl
071 512 63 58

Golden Tulip en Tulip Inn Leiden [B1]
www.goldentulipleidencentre.nl
www.tulipinnleidencentre.nl
071 408 35 00

Holiday Inn Leiden
www.holiday-inn-leiden.com
071 535 55 55

Hotel Mayflower [B3]
www.hotelmayflower.nl
071 514 26 41

Van der Valk Hotel Leiden
www.hotelleiden.nl
071 573 17 31

Pension Witte Singel [B6]
www.pension-ws.demon.nl
071 512 45 92

Mariënpoel Hotel [B1]
www.marienpoelhotel.com
071 528 35 39

Tulip Inn Leiderdorp
www.tulipinnleiderdorp.nl
071 589 93 02

Hotel Ibis Leiderdorp
www.accorhotels.com
071 541 41 41

Hotel de Gouden Leeuw
www.hoteldegoudenleeuw.nl
071 560 28 00

ETEN IN LEIDEN

Keuken

Ristorante Porto Pino [F4]
Haven 40
www.porto-pino.nl
071 521 95 05

Cojico [B4]
Breestraat 33
www.cojico.nl
071 514 16 52

Entrekoos [B3]
Steenstraat 49
www.entrekoos.nl
071 513 58 09

Buddhas [D5]
Botermarkt 20
www.buddhas.nl
071 514 00 47

Asian Palace [B3]
Steenstraat 55
www.asianpalace-leiden.nl
071 513 18 51

Rhodos [B3]
Turfmarkt 5
www.rhodosrestaurant.nl
071 514 23 00

Tapas en Zo [C4]
Oude Rijn 1A
www.tapasenzo.nl
071 514 11 00

Eazie [C4] + [B2]

Breestraat 157
www.eazie.nl
071 513 88 67
+
Stationsweg 22
071 331 86 43

Eetcafés**Annies Verjaardag [C4]**

Hoogstraat 1a
www.anniesverjaardag.nl
071 512 57 37

De Bruine Boon [B2]

Stationsweg 1
www.debruineboon.nl
071 512 11 52

Brasserij Kwebbelen [B4]

Noordeinde 19
www.kwebbelen.nl
071 512 61 90

Odessa [D5]

Hogewoerd 18
www.odessa.nl
071 512 33 11

Exclusief in Leiden en omgeving**In den Doofpot [B3]**

Turfmarkt 9
www.indendoofpot.nl
071 512 24 34

Disgenoten [B4]

Papengracht 6a
www.disgenoten.nl
071 513 75 50

Wessels De Zijlpoort [F4]

Haven 62
www.wessels.dezijlpoort.nl
071 521 51 02

Allemansgeest

Hofweg 55 (Voorschoten)
www.allemansgeest.nl
071 576 41 75

De Moerbeij

Dorpsstraat 5a (Warmond)
071 515 68 98

Engelbertha Hoeve

Hoge Morsweg 140
www.engelbertha.nl
071 576 50 00

De Beukenhof

Terweeweg 2 – 4 (Oegstgeest)
www.debeukenhof.nl
071 517 31 88

Restaurants in monumenten**Stadslokaal Burgerzaken [C4]**

Breestraat 123
www.stadslokaalburgerzaken.nl
071 566 11 22

Restaurant Woods

Haagweg 81
www.restaurantwoods.nl
071 522 22 25

Restaurant Zijlstream

Zijldijk 28
www.zijlstream.nl
071 542 55 80

Scheltema [C3]

Marktsteeg 1
www.scheltemacomplex.nl
071 516 18 80

De Poort van Leyden

Haven 100
www.poort.nl
071 524 09 33

Kindvriendelijk**Oudt Leyden 't Pannekoekenhuisje [B3]**

Steenstraat 49
www.oudtleyden.nl
071 513 33 44

Olympia [D5]

Botermarkt 19
071 513 19 29

Karalis [C5]

Doezastraat 3 – 5
071 514 18 90

Sabai Sabai [B4]

Noordeinde 27
www.sabai-sabai.nl
071 513 19 14

De Hooykist [D4]

Hooigracht 49
www.dehooykist.nl
071 512 58 09

De Pieterswijk**La Bota [C5]**

Herensteeg 9
www.labota.nl
071 514 63 40

Malle Jan [C5]

Nieuwsteeg 9–11
www.mallejan.info
071 512 38 88

Woo Ping [C5]

Diefsteeg 13–15
071 513 03 73

M'n Broer [B5]

Kloksteeg 7
071 512 50 24

In den Bierbengel [C4]

Langebrug 71
www.indenbierbengel.nl
071 514 80 56

Het Prentenkabinet [B5]

Kloksteeg 25
www.prentenkabinet.nl
071 512 66 66

Restaurant Fabers [B5]

Kloksteeg 13
www.restaurantfabers.nl
071 512 40 12

La Cloche [B5]

Kloksteeg 3
www.laclocheleiden.nl
071 512 30 53

Rond de Hooglandse Kerk**De Gaanderij [D4]**

Middelweg 7–9
www.gaanderij.nl
071 514 21 58

De Branderij [D5]

Nieuwstraat 32
www.brandery.nl
071 513 37 28

Zout & Peper [D5]

Nieuwe Rijn 37
www.zoutenpeper.nl
071 512 60 66

Lunch**Vooraf en Toe [D5]**

Botermarkt 9
www.voorafentoe.nl
071 512 66 33

Grand Café de Stadhouder [C4]

Nieuwe Rijn 13
071 514 92 75

Dende [C4]

Nieuwe Rijn 5
www.dende.nl
071 512 69 15

Café Van Engelen [C4]

Nieuwe Rijn 1
071 512 37 98

Scarlatti [C4]

Stille Mare 4
www.scarlatti-leiden.nl

Stadscafé Van der Werff [B2]

Steenstraat 2
www.stadscafevanderwerff.nl
071 513 03 35

Het Beleg van Leyden [B3]

Turfmarkt 12
www.hetbelegvanleyden.nl
071 514 16 16

BORRELTijd**City Hall [C4]**

Stadhuisplein 3
www.cityhallrestaurant.nl
071 514 40 55

Einstein [C4]

Nieuwe Rijn 19
071 512 53 70

Sociëteit De Burcht [D4]

Burgsteeg 14
www.deburchtleiden.nl
071 514 23 89

Barrera [B5]

Rapenburg 56
www.cafebarrera.nl
071 514 66 31

North End [B4]

Noordeinde 55
http://north-end.nl
071 512 15 41

L'Esperance [B5]

Kaiserstraat 1
www.lesperance.nl
071 512 16 00

Oloroso [C4]

Breestraat 48
www.oloroso.nl
071 514 66 33

UITGAAN IN LEIDEN**Leidse Schouwburg [C3]**

Oude Vest 43
0900 900 1705
www.leidseschouwburg.nl

Scheltemacomplex [D3]

Marktsteeg 1
www.scheltemacomplex.nl
071 516 18 80

LAKtheater [B4]

Cleveringplaats 1
www.laktheater.nl
071 512 48 90

Stadsgehoorzaal [C4]

Breestraat 60
www.stadsgehoorzaalleiden.nl
071 513 17 04

De Waag [C4]

Aalmarkt 21
www.stadsgehoorzaalleiden.nl
071 513 17 04

SHOPPEN IN LEIDEN

Uitgaan in Leiden

www.leidsuitburo.nl

Stadsgehoorzaal en De Waag Leiden [B4/C4]

www.stadsgehoorzaalleiden.nl
071 514 05 80

Leidse Schouwburg [C3]

Oude Vest 43
www.leidseschouwburg.nl
071 516 38 61

Het Chococolokaal [C5]

Botermarkt 5
www.hetchococolokaal.nl
071 513 07 30

Babassu [D5]

Nieuwe Rijn 60
www.babassu.nl
071 514 92 07

First Floor Items [D5]

Nieuwe Rijn 93
www.first-floor-items.com
06 410 10 241

Galerie Piculiar [C4]

Diefsteeg 1
www.galeriepiculiar.nl
06 463 231 67

Glaswinkeltje [B4]

Langebrug 91
www.glaswinkeltje.nl
071 566 50 31

Dickens Style [C2]

Lammermarkt 63
www.dickensstyle.nl
06 50250541

Kitchen Art [C5]

Botermarkt 13
www.kitchenart.nl
071 513 46 21

Lou Cigalou [B3]

Morsstraat 42
www.loucigalou.nl
06 404 283 38

'n Steekje Los [D4]

Oude Rijn 11a
www.nsteekjelos.nl
071 512 29 45

The Mayflower Bookshop [D5/E5]

Hogewoerd 107
www.mayflower-bookshop.nl
071 513 84 97

Van Manen aan Tafel [D5]

Hogewoerd 8
www.vanmanenaantafel.nl
071 513 96 66

Plato Leiden [C4]

Vrouwensteeg 4-6
www.platomania.nl
071 514 96 89

Mainstreet [C3]

Haarlemmerstraat 18
071 514 48 40

OMGEVING LEIDEN

Space Expo Noordwijk

www.spaceexpo.nl
0900 – 87654321
(15 eurocent per minuut)

Madurodam

www.madurodam
070 416 24 00

De Keukenhof

www.keukenhof.nl
0252 465 555

Duinrell

www.duinrell.nl
070 515 52 55

Corpus Experience

www.corpusexperience.nl
070 517 78 78

FUN FOR KIDS!

VVV Leiden [B2]

Stationsweg 2d

Feestwinkel Paddenburg [C4]

Nieuwe Rijn 11
www.feestwinkel-paddenburg.nl

Botenverhuur 't Galgewater [A3]

www.galgewater.nl
071 514 97 90

Leiden American Pilgrim Museum [D5]

Beschuitsteeg 9
www.pilgrimhall.org/
LeidenMuseum.htm
071 512 24 13

Silvester [B4]

Rapenburg 17
www.silvester-leiden.nl
071 512 86 58

Naturalis

www.naturalis.nl

Pannekoekbakker Van Dam [B3]

Steenstraat 45-47
071 514 23 43

't Pannekoekenhuysje Oudt Leyden [B3]

Steenstraat 49
071 513 31 44

Pannekoekenhuis De Schaapsbel [B3]

Beestenmarkt 7
071 512 46 50

COLOFON

Leiden. Stad van ontdekkingen is een uitgave van Leiden Citymarketing en het Centrum Management Leiden

Hoofredactie • Robert Strijk **(Eind)redactie** • Smittenaar Communicatie Support, Oegstgeest **Teksten** • Heatwave Leiden, Museumgroep Leiden, Aafke Plug, Cor Smit, Christine Smittenaar, VVV Holland Rijnland ea. **Fotografie** • Patricia Börger, Marc de Haan, André van Haasteren, Ronald Han, Irene Nieuwenhuijse, Hans Pannekoek, Regionaal Archief Leiden, Jan Scheerder, Jennet Sintenie, Thijs Tuurenhout, VVV Holland Rijnland ea. **Ontwerp & realisatie** • Kade 10 Communicatie, Leiden **Drukwerk** • Puntgaaf Drukwerk BV, Leiden **Engelse vertaling** • Rachele Conradie **Duitse vertaling** • Simone Wolff **Met dank aan** • Gilde Leiden, Leids Leuks, VVV, Museumgroep Leiden, Centrum Management Leiden, Gemeente Leiden, Groepswijzer.nl, Regionaal Archief Leiden, Universiteit Leiden **Informatie** • portal@leiden.nl

Eerste editie, eerste druk, januari 2008

Copyright 2008, Leiden. Stad van ontdekkingen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een systeem of worden overgezet in wat voor vorm dan ook (elektronisch, fotokopie of anderszins) zonder toestemming van de makers.

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. De redactie, noch de uitgever kan aansprakelijk gesteld worden voor schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolkomenheden.

Adverteren in editie 2009-2010?

Bel 071 514 04 35 of mail naar portal@leiden.nl

Leiden. Stad van ontdekkingen

Leiden is een stad vol verrassingen. Naast een roemrijke geschiedenis van wetenschap, vernieuwing en cultuur, heeft het moderne Leiden aantrekkelijke winkels en een bloeiende kenniseconomie.

Met als decor: een prachtig historisch centrum, een jonge creatieve bevolking en een ondernemende sfeer.